

Megérkeztünk**Milyen a jó osztályfőnök?**

Szerintem a jó osztályfőnök rendes, megérti a gyerekek gondját, baját. Legyen kicsit szórakoztató is, de egy kis szigor is legyen benne, hogy rendben tudja tartani az osztályt. Hogyha magyarázza a leckét, akkor úgy magyarázza, hogy minden gyerek megértse. A gyerekek meg tudják vele beszélni, hogyha bántja őket valami.

Ha valaki nem csinál leckét, akkor, ne rögtön egyest írjon be, hanem gondoljon arra is, hogy az a gyerek lehet, hogy azért nem tanult, mert családi gondjai vannak. Vegyen részt a közösségi munkában, és ne csak, feleltessen.

Veneze Krisztina 8. oszt. tanuló

Jól ismeri az osztályba járó összes gyerek jó és rossz tulajdonságait. Meg tudja érteni azok gondolatait, problémáit, és tud rájuk időt szakítani. Tudja, hogy mikor kell egy gyereket megdicsérni, de azt is, hogy mikor összeszidni. Tehát egy jó osztályfőnök megértő, jóságos, emberismerő, és törődjön a tanítványaival. Elviszi őket színházba, kirándulni, bátorítja őket dolgokra, és bátorítja őket akkor is, ha félnek egy gyerek. Megmondja a gyerekek jó oldalát, de a hibáit is. Egy jó osztályfőnök osztálya olyan, mint egy nagy család.

Bagyura István 8. oszt. tanuló

Szerintem nem jó, ha az osztályfőnök csak tanár és kész. A tanár ne csak tanár legyen, hanem legyen barátnő is. Mindent el lehet mondani neki, nem kell félni attól, hogy kiszivárogoz valami. Mindent átnyújt nekünk, amit ő tud. Ő is elmond mindent mert ő is megbízik bennünk. Melegséget is ad a tanítványainak.

Győri Annamária 8. oszt. tanuló

Tökéletes osztályfőnök nincs. Minden ember különbözik egymástól, nem vagyunk egyformák. Szerintem az a jó osztályfőnök, amelyik szereti az osztályát egyformán. Elmondja nekik a saját véleményét és a gyerekekét is meghallgatja. Legyen mindig nyílt hozzájuk; mert ez nagyon fontos. Próbáljon meg segíteni annak, akinek valami gondja van. De ő is elvárhatja ugyanezt, az osztályától. Vannak olyan osztályfőnökök, akik teljesen közömbösek az osztályuk iránt. A gyerekekben gondolja ilyenkor a hibát. Pedig lehet, hogy benne van.

Egy nyolcadikos tanuló

Rendet tud tartani az osztályban, az óráit pedig viccesen, de jól tartja, úgy, hogy a diákok meg is tanulják.

Egy jó osztályfőnökkel jól el lehet beszélgetni, vitatkozni egyes témákban. Ha valamit cselekszik és esetleg nem biztos benne, akkor megkérdezi a diákokat, hogy mi a véleményük, ők hogyan gondolják.

Egy osztályfőnöknek törődnie kell az osztályával és a tanulók tanulásával, tanulási eredményével. Szerintem egy osztályfőnök sokat tesz azért, hogy a tanulók jó szakmához jussanak, mert az utolsó év eldöntheti az életüket. Egy jó osztályfőnök elintézi, hogy a diákok

sokat járjanak színházba, kirándulni és egyéb helyekre. A mi osztályfőnökünk mindent megtesz az osztálya érdekében. Elrendezi a kirándulásokat, a színházakat és hogy mindenki jól érezze magát. Hát szerintem az osztályfőnöknek ilyennek kell lennie.

Azt szokták mondani, hogy az osztályfőnök a második anyánk. Ezzel én nem értek egyet. Igenis, az osztályfőnök álljon bizalmas viszonyban a tanítványával, de ő nem helyettesítheti valakinek az édesanyját. Legalábbis én nem érzem úgy. Anyámat nem helyettesítheti az osztályfőnök, az osztályfőnökömet pedig az anyám. Ez két különböző dolog, és azt szeretném, ha ez így is maradna. Sokat, nagyon sokat számít egy osztályfőnök nevelése, és én tudom becsülni azokat, akik szívvel, lélekkel teszik ezt a mesterségüket és törődnek is a tanítványaikkal, nem unalmasan és a fizetésükért végzik munkájukat.

Reszler Beáta 8. oszt. tanuló

Összefogja az osztályközösséget, és minden gyerekhez egyformán viszonyul. Ez persze nem mindig könnyű feladat.

Sokkal könnyebb alsós osztályfőnöknek lenni, mert a kicsik még jobban kötődnek a tanáraikhoz. Azonkívül egy jó osztályfőnök kiáll az osztálya mellett. Ennek ellenére a gyerekeknek megmondja a véleményét a ballépésekről, mert ez csak a diákok hasznára válik. Bár ők ezt nem mindig így látják, de felnőtt korukra majd belátják, hogy csak nekik akartak jót.

Egyszóval a jó osztályfőnök tud szigorú, határozott is lenni, de tud barátként is viselkedni.

Bíró Ivett 8. oszt. tanuló

Hogy milyen egy jó osztályfőnök, nem tudom megmondani. Jó osztályfőnöknek és tanárnak Csokonai V. Mihályt tartom.

Szekeres Katalin 8. oszt. tanuló

Tanár szeretett volna lenni Beszélgetés Nagy Feróval

Milyen diák volt Nagy Feró – kérdezzük a népszerű művészt, kinek életkorát, tekintettel hölgyolvasóink érzékenységére, most nem említjük. Szeretett-e iskolába járni?

Jóvolt suliba járni

– Minél messzebb vagyunk az eseménytől, annál szebbnek látjuk, mondja, legendás haját hátrasimítva – bár meg kell mondanom őszintén, ma is úgy emlékszem vissza diákéveimre, mint valami szép, egyszeri, megismételhetetlen időszakra. Jó volt suliba járni, amibe persze a szünetek, a folyosói balhék, az udvari verekedések is beletartoznak. Az osztálytalálkozókon tanáraink úgy emlékeznek rám, mint egy csendes, jó gyerekre, aki lelkiismeretesen tanult. Igaz, az óráközi szünetekben, a folyosókon már én voltam az úr. Élveztük a diákéletet, de órán meghúztam magam. Ehhez egyrészt családi neveltetésem, másrészt tanáraink is hozzájárultak. Szüleim, erdélyi menekültek, úgy gondolták, a felemelkedés egyetlen útja a tanulás, a műveltség megszerzése. Húgommal együtt szót fogadtunk, mert nem tehattünk mást. Anyám

szigorú következetességgel kérte számon rajtunk a tanulást, meg sem mertek kockáztatni egy-egy rossz jegyet. Sikerült és ezért a mai napig hálás vagyok neki.

– Volt-e olyan tanáregyéniség, kinek példája hatással volt további életére, aki példaképe ma is?

– Az ország egyik leghíresebb iskolájába, a kőbányai Szent László Gimnáziumba jártam. Kemény, szigorú és következetes intézmény volt, s mint hallom, ma is az. Nem volt pardon annak, aki odakerült. Ott végeztek hazánk nagyjai, köztük az együttes dobosa, Pálmai Zoltán is. Sok szépet és érdekeset tanultam ott, ami nem feltétlenül a tananyagot jelenti. Bár a téren sem volt hiány, hiszen elvégeztem a Kandó Kálmán Műszaki Főiskolát, mégsem ezek maradtak meg bennem jobban, hanem az emberség, életrevaló ügyesség a diktatúra elnyomásával szemben. Az a cinizmus és maró gúny, ahogy példaként tisztelt tanáraink megvilágították előttünk az ostobák uralmának tarthatatlanságát, hogy a figyelő ember hamar átlát a hazugságon. „A” osztályba jártam, német tagozatra. Osztályfőnököm, Turai Márton tanár úr lenyűgöző egyéniség volt. Ma is előttem van ironikus mosolya, kézmozdulatai, ahogy jelezte, mennyit kell elhinnünk és hol kezdődik az intézményesített butítás. Emlékszem, egyszer május elsején, természetesen kiöltözve kellett megjelenünk, néhányan nyakkendő nélkül, színes ingben jelentek meg. Turai tanár úr, nem felejttem el, felállította a vakmerőket, s eképpen szólt hozzájuk – Fiaim! Én jezsuita gimnáziumot végeztem, nem mondhatom, hogy ez az én ünnepem. Osztályidegen, megtúrt személy vagyok, mégis megtiszteltem ezt a nemes és nagyszerű napot. De ti? Akiknek hivatalosan is a legszebb nap ez a mai? Ti nem öltöztök ki? Hát nem szégyellitek magatokat? Mi az apád, fiam – kérdezte az egyiktől – vízvezeték-szerelő? Hát nem ezt magyarázom?

Fuldokoltunk a röhögéstől, de csak befelé. Kívülről kőmerev arc, szalonképes ábrázat. A szöveg olyan, hogy a legvadabb párttitkár is csak helyeslően tudott volna bólogatni. Turai tanár úrral, osztályfőnökünkkel jó volt együtt lenni.

Tanár szerettem volna lenni

– A hatvanas évek kemény korszakában ez nem volt éppen veszélytelen. Értette az osztály ezeket a finom, rejtett jelzéseket?

– Ma is úgy emlékszem vissza némelyikükre, mint akik egész életemre lökést adtak. Olyan egyéniségek, mint Monostori tanárnő, vagy Durmics tanár úr, felejthetetlenek. Vagy Bódócs István, a történelem avatott tanára. Azért mondom így, mert amit ő mutatott nekünk, az több volt mint pedagógia. Azt vallotta, hogy gyerekek, a történelem nagyon érdekes dolog. A kisember valahogy másképp látja, mint ahogy a tankönyvek leírják. Ez a téma, itt a könyvben olyan jól van leírva, hogy én sem tudnám jobban elmondani. Ekkor már tudtuk mindannyian, ez egy fantasztikus nagy ostobaság. Ezt be kell vágni szó szerint. Csak éppen gondolkodni nem érdemes rajta.

Kommunista Kiáltvány – akkor szó szerint tudni kellett. Pedig ha sejthettük volna, hogy nem is úgy van az egész. Ki gondolta akkor, hogy azok a szép elvek, úgy kinyomtatva, sorban... Még ilyet? ...Na de hát hagyjuk.

Ezzel szemben 1848 egy külön élmény volt. Félreraktuk a könyvet és mesélt nekünk. Akkor értettük meg, hogy más az élet és más a bölcsességnek kikiáltott ostobaság. Láttuk, az igazat is meg lehet mondani, csak furfangra van szükség. Nem kell mindjárt hazudni. A

hanghordozás, az arcjáték, a kézmozdulatok, megannyi élmény. Nagy iskola, nagyszerű tanárok, voltak. Talán ezért is szerettem volna mindig középiskolai tanár lenni. Bár most is hallatom szavam ezelőtt a korosztály előtt, azért az álom megmaradt.

Ebben a mai ellehetetlenült világban valakinek álom a tanári pálya? Nem csak az udvariasság mondatja ezt?

– Hát igen, szerencsétlen pedagógusok. Még az ág is húzza őket. Aki ma tanít, az vagy fanatikus vagy nincs magánál. Ezért aztán fát vághatnak a hátán. Mindenki csak visszaél azzal, hogy imád tanítani, szereti amit csinál, élete az a sok rossz kölök. Megértem őket. Emlékszem milyen nagyszerű élmény volt, amikor megértettem valamit, majd elmagyaráztam a haveroknak. És láttam, hogy egyszerre csak valamelyikük fejében elkezdett valami motoszkálni. Kigyulladt a szemében egy szikra. Na, akkor nagyon jó volt. Ebből a szikrából bármi lehet, fáklya is, vagy tűzvész. De ha évenként csak két-három ilyen szikrát lát a pedagógus, már biztosan megkezdí a következő tanévet. Ezért szép ez a hivatás.

– De mi lesz a gyerekekkel? Hiába mondjuk, hogy tanuljon, láthatja, nincs becsülete a tudásnak. Mit tegyünk, mit tehetünk?

– Az igazat kell mondani. Egyszerű, tisztos, megfogható példákat kell adni, legfőképpen pedig személyes életvitellel. Becsületre, tisztességre kell nevelni a gyerekeket. Meg kell, értetni velük, ha elvégzik a gimnáziumot, vagy szakközépiskolát, de máshoz nem értenek, esélyük sem lesz. Aki ma már ért két szakmához, nem tud németül, nincs jogosítványa, elbukik. Tanuljanak, mert nincs más út. És higgyenek abban, lesz jövő. Optimizmust kell tanítani, mert elbukik ez a gyönyörű ország, elvesz ez a tehetséges magyar nép. És legfőképpen tanuljuk meg, érezzük a demokráciát. Forradalom van. Még legalább tíz évig az lesz. Csak akkor várható valami, ha mindannyian végigcsináljuk. Tanárnak, művésznek, diáknak, rockénekesnek egyaránt ez a feladata.

Csillei Béla

BEÍRÁS

Kedves Szülő!

Örömmel értesítem, hogy – tartós és kimerítő erőfeszítések nyomán – bizonyágot szereztem magam és gyermeke rezdülésekre hajlamos lelkivilágáról. Talán soha nem köszöntött volna rám e sikerélményt adó felismerés, ha ki nem derül, hogy a Kedves Szülő az esténkénti ráolvasásoknál azt igyekszik fogékony gyermekébe táplálni, hogy a tompa agyú neveletlen nevelőnek, aki nem tart lépést a „ciológiával” – értem ám a célzást! – az a baja, hogy nem ismeri a tizenhárom évesek lelkivilágát.

Ezúton is gratulálok a Kedves Szülőnek, amiért a nevelési hiányosságok tudatosítására pazarolja drága idejét, és nem mulasztja el gyermeke kellő időben történő felvilágosítását. Így csemetéje öntudatában máris vasbeton szilárdságú és merevségű dac termelődhetett ki minden nevelői szándék ellenében, tehát rövidebb-hosszabb távon még attól sem kell tartanunk, hogy a gyermek – karakteres egyéniségével ellentétesen – esetleg együttműködési készséget villantson irányunkba. Még egyszer hadd gratuláljak Önnek, a szülőnek, mit szülőnek? – a jeles tankönyvíró pedagógusnak, kollégának –, hogy segíti nehézségeink áthidalását, és

bokros teendőin túl, marad figyelme ránk is.

Soha nem tudjuk megköszönni, hogy elhullajtott szellemmorzsáiból felcsipegetve, életre szóló nevelői ismeretekre tehattunk szert, mi – kik tán néhány tízezren is vagyunk – Önhöz méltatlan és hitvány szellemtörpék, csak esőre kibúvó kukacok, tisztelettel, alázattal, fogvacogva...

Most már én is úgy látom, hogy az Ön gyermeke – létező, átlagon felüli lelkivilágán túl – csak azért átlagon felül szemtelen, mert a kiváló otthoni adottságok, előítéleteket termelő, iskolauszító légköre, s más, hasonló pozitív munkára hangoló szülői erőfeszítések ezt mindenben elősegítik. Nagy bravúrnak könyveljük el, hogy az Önök áldásos tevékenysége nyomán a gyerekből az egészségtelen gátlásosság feszélyező tünetei szinte mind kikoptak.

Olyannyira, hogy egy nemrégiben tett mozilátogatás alkalmával a hetedik bések közül egyedül csak ő tette fel lábát a bíbor üléstámlákra. Sáaranytól csurgó bakancsával kenegette az előtte ülő népi származékok frissen mosott haját. A rászóló kis növésű, halk szavú, fiatal tanító nénit illedelmesen kiröhögte, és különböző szaktanácsokkal látta el, majd saját harsányabb értekezését is megunván, elküldte egy anyjával kezdődő helyhatározó szagú, birtokos szerkezet irányába. Szegény tanító néni – titokban, hogy senkise lássa – a haját tépte, sikongott és őrjöngött, de mit tehetett volna egy tankönyvíró pedagógus lányával...

A minap nekem is horogra akadt a kis szentem-lelkem, mondván:

– „Maga mindig akkor feleltet, amikor pont nem tudok; direkt le akarja rontani a jegyem, ...mi?” Mit szólhattam volna, amikor tudván tudjuk mindahányan, hogy semmi más, csupán könnyen sebződő lelkivilága ül ki olykor ajkaira. Észnél kell lenni! Meg kell őt érteni! Igaz, hogy a múltkor meg átigazította néhány alulsikerültebb osztályzatát a naplóban... Hát istenem! Lehet ezért haragudni? Élelmes a kis bestia, annyi szent! A földrajztanár már vissza se merte javítani, annyira megviselte volna a rubrikákat az ismételt kapirgálás. Az igaz, hogy egy szimpla lelkivilágú gyerek rögtön igazgatóit kapott volna, de az Ön kislánya esetében mérlegelni kellett a tett súlyát. Tudjuk, hisz Ön is meg tett mindent azért, hogy valamennyien megtudhassuk, hogy neki több megértésre, több elnézésre van szüksége, hisz oly érzékeny egy teremtes. Ezért is differenciálunk! Csak az összehasonlítás kedvéért: Szabó Lacikát, az iskola visszaeső rossz kisfiúját például majdnem halálra ítélte a túlzásokra is hajlamos tanári törvényszék, pedig csak a labdáját repítette át egy jól begittelt ablaküvegen. Viszont az is igaz, hogy ő nem annyira lelkivilágos gyerek, és hát a szülei sem tankönyvírók, hanem csak hentesbolti eladók. Nem teszünk egyenlőségjelet gyerek és gyerek közé, ne féljen! Kislánya ezt már régen tudja, mert firkálja is a padokat bátor, pusztító lelkesedéssel: csupa Walt Disney az egész osztály! A tantestület panaszleltára szerint főbb kilengései a következők: önfeledtebb pillanataiban – szinte csak ilyenek vannak – vidám kurjongatásokkal oldja az órák számára ártalmas csendjét, ötpercenként kéredzskedik ki pisilni, és nem szereti, ha a veseműködését firtató kérdésekkel zaklatják. Életének minden tettenérhető pillanatában, nívós mutatóvonalakkal próbálja magára terelni nálánál soványkább természettel megáldott osztálytársai figyelmét. Általában ordít, dalol, kurucosan zajong, avagy ellenkezik, hóbörög, felesel és bohóckodik. Színésznő, aki sose pihenve! Vegyes, könnyű műsorokat rögtönöz reggeltől estéig. Kedves gyerek! Kár, hogy egy kicsit hangos, kár, hogy egy kicsit rosszindulatú, kár, hogy egy kicsit öntelt, kár, hogy nem maradt egyetlen picis gátlása sem, legalább csak úgy mutatóba...

Viszont roppant tehetséges! Elvitathatatlanul tehetséges!

Az Ön gyereke nem is egyszerűen csak gyerek, hanem egy pedagógiatörténeti modell! Az ilyen gyerek, ha kérdőre vonják, kihúzza magát és bátor lesz, az ilyen gyerekek jogai vannak, az ilyen gyerekek még kommunista múltja sincs, az ilyen gyerek csakis demokrata és szabadsághős. Az ilyen gyerek nem tehet róla, hogy nehezen nevelhető, és arról se, hogy a szülei szájából naponta ezerszer hangoztatottan ő legalább százszor tehetségesebb, mint más átlag halandók. Sőt, arról sem, hogy az ő minden tekintetben kivételes lelkivilágát egyes, impotens pedagóguselmék nemhogy értékelni, még meglátni sem képesek. Az ilyen gyerek tudja, hogy mikor szabad őt leosztályozni, felelősségre vonni, netán rendre inteni, és azt is, hogy igenis, hozzá türelem kell, sőt türelmecske, türelmecskéske...

Mindezek után már csak arra kérném a Kedves Szülőt, hogy a jövőben is üzenje meg építő véleményét gyermekével, mert az ember már csak nem akar elmaradni a moderm „ciológiától”.

Tisztelettel:

Jóságos Jolánka osztályfőnök

Bárany Irén írása Cselekvés Iskolája 1937/38. 325-336. p.

Az eszményi tanár szellemi arculata

A vizsgálatot két ízben végeztem. Az elsőt 1937. december 21-én Egerben, a Róm. Kat. Tanítónőképzőben, a másodikat 1938. jan. 18-án Budapesten, a Damjanics utcai Tanítónőképző Intézetben, összesen 220 növendéken. A vizsgálat időtartama 15 perc. Tárnya: Milyennek képzelem az eszményi tanárt? Módja: Írásbeli válasz.

„Ismerje meg tanítványai lelkét. Ne elégedjék meg a külsőleg megállapított tulajdonságokkal és másoktól hallott véleményekkel. Maga iparkodjék őt lélektani alapon megfigyelni.”

– „Ne legyünk számára csak egy név, akit osztályoznia kell.”

– „Ismerje meg az egyéni sajátosságokat, s az egyes korokkal járó hibákat.”

A való élet tapasztalataival mélyen átszántott lélektani megismeréssel szükségképpen együtt jár a „türelem”, amely a pozitív pedagógia mindig diadalmas eszközével: az optimista nevelői magatartással aratja óriási sikerét. Az optimizmus a jelen keretek között „nagystíluság”. Növendékeink nem szeretik ha a tanár kicsinyeskedésekben éli ki magát, s őt hibájáért, gyarlóságaiért rögtön hűvösre helyezi. Többen írják: „Az ideális tanár nem kerít minden semmiségnek nagy feneket;” – „Ne vegye a diákcsinnyeket személye elleni sértésnek, hiszen a diák mindig huncut.” – „Hibáiért, mulasztásaiért ne sorolja a növendéket mindjárt a rosszak és buták kategóriájába.”

Ez a lelki emelkedettség, amely talán rózsaszínű szemüveghez hasonlítható, alapvető értékét abból a lendületes bízóerőből meríti, amely éppúgy tud hinni a növendék tökéletesíthető voltában, miként magvető és gyomláló munkájának sikerében. Az ilyen lelkiületű tanár önkéntelenül is viszi a mosolyt, amelyet annyi kutató szempár keres, a belépő tanár arcán.

„Hozzon a tanár derűt, vidámságot ha közénk jön. Legyen egy pár jó szava a gyermekekhez.

Az ilyen tanár tantárgyát is szívesebben tanuljuk, mint azét, aki mindig morózus.”

– „Úgy szeretném elképzelni tanáraimat, mint amilyen a szűz Anya volt” „örök mosollyal” arcán. Órája előtt az osztály hangulata is nyugodt, derűs. Nincsen égberöppenő lelkifeszültséget levezető sóhaj.” – „Legyen a tanár mosolygós, az iskolának nem kell komor épületnek lennie, s az óráknak még nagy feleléseknél sem kell a vesztőhely hangulatához hasonlítania. Jókedvvel lehet csak tökéletes munkát végezni.”

De vajon az említett tökéletes munkát biztosítja e egymagában a kedvező lelkihangulat? Nem. A növendékek ezt maguk is érzik, hiszen megnyilatkozásaikban lépten nyomon utalnak arra a két tényezőre, amely a fent kitűzött célt szolgálja: Mi ez? Széles körű szaktudás, tájékozottság, jó módszerrel párosulva. Ezek egyúttal a tanári tekintély hathatós megalapozói. „En mindig az olyan tanárt szerettem, aki nemcsak tárgyi tudásban volt fölényben, hanem gondolkodása, logikai módszere is tekintély.” – „A jó tanár, gyönyörűen magyaráz. Az ember szája nyitva marad.

A hivatásszeretnek sajátos, természetes folyamánya: a növendék pedagógiai szeretete, amely nem más, mint magas fokú altruista beállítottság. Rugója: a „jóakarát”, amely nemcsak támogatást, hanem gátlásokat is tartalmaz. Ezt az egészséges szeretetet a fejlődéshez éppúgy igényli a növendék, mint virág a napsugarat.

„Szeresse a tanár növendégeit – mondja az egyik. Mert míg a kisgyermek talán ha nem érzi, nem, törődik vele, de a nagyobbaknak fáj és nyomot hagy lelkükben.”

Ennek a szeretetnek kísérőjelenségei a növendékek által annyira szorgalmazott: megértés, közvetlen, vidám, optimista magatartás.

A megértés a növendékek helyzetébe való sajátos beleélést tételez fel. A kívánalmak talán éppen ezen a területen mutatják a legtöbb változatot. Vonatkoznak ezek a növendék iskolai munkájának méltányolására, családi körülményei – magánélete – idejének figyelembe vételére. Lássunk néhányat:

„Legyen a tanár megértő. Nincs rettenetesebb, mintha az ember egész nap tanul s mégsem tud másnap az órán megfelelő eredményt felmutatni. A tanár ekkor azt mondja: „maga nem készült”. Ez kimondhatatlanul fáj. Inkább azt mondaná tanuljon többet, de ezt is szeretettel.” – Leckeadásnál gondoljon arra, hogy nemcsak az ő tárgya a legfontosabb, hanem a többit is tanulnunk kell. Márpedig „12 után nem öröm a tanulás”.

– „Értékelje a kitartó és lelkiismeretes munkát s vegye észre akkor is, ha azt a tanuló mérföldes reklámokkal nem is hirdeti.” – „Ismerje meg növendégei otthoni körülményeit. Legyen olyan, hogy tanítványai tudjanak és merjenek is neki mindent elmondani, ami kérdés, probléma az életükben.”

Ez a megértés, amely a szeretetnek mintegy kísérő jelensége, csak akkor lesz helytálló, ha gyökereit a realitások talajába bocsátja. Törekvésünknek tehát a „megismerés” felé kell irányulnia. A megismerés lehet intuitív és tudományos.

„NEBULÓ” ORSZÁGOS ISKOLAI FÜZET TERVEZÉSI PÁLYÁZAT

1026 Budapest, Hidász u. 2/b

Tel: 115-0219, Fax: 176-0805

Tisztelt, Igazgató Asszony, Igazgató Úr!

Az iskolai füzetek választékát új típusokkal bővíti a Fűzfői Papírgyár, ezzel is igazodva a változó igényekhez.

Szeretnénk olyan küllemű füzeteket gyártani, amelyek pontosan megfelelnek a mai tanuló ifjúság elképzeléseinek, gondolatvilágának. Ennek legegyszerűbb módja, ha ezeket a füzeteket ők maguk tervezik, és választják ki a legsikeresebbeket!

Ezért a TELESYSTEM RT. és a FŰZFŐI PAPÍRGYÁR közös pályázatot hirdet az ország valamennyi általános iskolája számára. A TELESYSTEM a televíziós kommunikáció eszközeivel segíti a pályázatot, a FŰZFŐI PAPÍRGYÁR vállalja, hogy nyomdailag kivitelezi a legsikerültebb alkotásokat.

Úgy gondoljuk, hogy kezdeményezésünk segíti az Önök pedagógiai munkáját ezért számítunk együttműködésükre!

Kérjük, hogy a pályázatot minden osztályban ismertessék, és az összegyűjtött alkotásokat a kért határidőig küldjék el címünkre.

Sajnos nem rendelkezünk az ország valamennyi általános iskolájának címével, ezért előfordulhat, hogy a pályázati felhívás írásos anyaga nem jut el mindenhová. Ezért kérjük, hogy a lakóhelyén lévő iskolák igazgatóihoz szíveskedjen eljuttatni a pályázat anyagait, ezzel is elősegítve, hogy a pályázat valóban országos méretű legyen.

Együttműködését megköszönve sok sikert kívánunk!

Budapest, 1992. január 2.

Boza Imre a Fűzfői Papírgyár igazgatója

Berkes Zoltán ügyvezető igazgató az Igazgatótanács elnöke

TELESYSTEM RT.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A TELESYSTEM RT. TV-tévé produkciója és a FŰZFŐI PAPÍRGYÁR közös pályázatot hirdet iskolai füzetfedél grafikák tervezésére. A pályázat célja: a gyerekek elképzelésének, gondolatvilágának megfelelő füzetek gyártása.

A pályázaton részt vehet minden általános iskolai tanuló, egy pályázó több művet is beküldhet.

A pályaművek tetszőleges rajztechnikával készülhetnek, pld. színes ceruzarajz, tusrajz, vízfesték, olajfesték, színes papírkivágás stb.

A grafikát a kisalakú iskolai füzetek kiterített fedelével azonos méretben kell elkészíteni (fekvő A/4 méret). Az első és hátsó borítóoldali terveket egybefüggően kérjük elküldeni.

A pályaművek hátoldalán kérjük feltüntetni a tanuló nevét, osztályát, az iskola címét. Bélyegzővel és aláírással szíveskedjenek igazolni az alkotás eredetiségét.

A pályaműveket iskolánként közösen kérjük elküldeni 1992. március 1-ig a TELESYSTEM RT. 1026 Budapest, Hidász u. 2/b. Címére.

A borítékon kérjük feltüntetni: „NEBULÓ PÁLYÁZAT”. A beérkező alkotásokat szakmai előzsűri értékeli. (Grafikus, pszichológus, pedagógus a TELESYSTEM RT. és a FÜZFŐI PAPIRGYÁR képviselője.) Az így kiválasztott 50 tervet értékes füzet ajándécsomaggal díjazzuk. A legsikeresebb 50 grafikát egy fővárosi és egy városi általános iskolában kiállításon bemutatjuk. A tanulók szavazatai alapján dől el a végső sorrend.

A nyertesek a FÜZFŐI PAPIRGYÁR pénzdíjait kapják.

I. díj 10.000,- Ft

II. díj 5.000,- Ft

III: díj 3.000,- Ft

A díjak tartalmazzák a grafikai alkotások felhasználási jogdíját is.

A beküldött pályaműveket nem őrizzük meg, és nem küldjük vissza. Az első három helyezett műveinek felhasználásával NEBULÓ megnevezéssel új füzetcsaládot készít és hoz forgalomba a Fűzfői Papírgyár.

A legtöbb pályázatot beküldő iskola különdíja 1000 db NEBULÓ füzet.

A szakmai előzsűri véleménye alapján legsikeresebbnek ítélt alkotás a TELESYSTEM RT. elnökének különdíját kapja.

EREDMÉNYHIRDETÉS:

a TELESYSTEM RT. TV-tévé adásában

1992. március 19-én.

Kell-e nekünk síszünet?

Avagy: tényleg mi öltünk meg egy tizennégy éves kisfiút?

Kislányom általános iskolájában síszünet van. Mi viszont dolgozunk. Hová a csodába tegyük a gyereket? Eleinte olyan egyszerűnek látszott: a nagymamához. Csakhogy az egyik nagymama időközben beteg lett, a másik nagymamának meg kismama sógornóm és újszülött keresztfiam mellett kell segédkeznie. Így aztán elindultunk reggel hétkor (hazulról), a gyerek meg otthon marad. Nyolcra jön érte a nagymama. Mi meg rohanunk haza, munka után, hogy a nagymama meheszen segíteni a sógornómnak, s közben szidjuk az iskolát: mi a francnak ez a síszünet, nincs se hó, se hegy.

Pedagógus-ellenes

Mindezt eszembe sem jutott volna elmesélni Önöknek, ha nem olvasom a Petőfi Népe nevű megyei lapban, hogy meghalt egy tizennégy éves fiú. Mint az egész oldalas riportból kiderül, kedves, jóra való gyerek volt. Kicsit törekeny, csendes, szerény. Mindenki szerette. A kilencedik emeleti ablakból ugrott ki. Az öngyilkosságért a szülők a gyerek egyik tanárát

teszik felelőssé, aki terrorjával halálba kergette a fiút. A tanárnő szerint is csupán azért korholta a gyereket, mert az három-négy kulcsfontosságú tantárgyból kettes tanuló volt, meg valami gázspray-t hozott be az iskolába.

A napokban találkoztam unokatestvérem feleségével. Nagyjából ötévenként látjuk egymást. Egy kórházi folyosón beszélgettünk vagy tizenöt percet. Ebből – a „Mi újság az iskolában?” – szokásos udvariassági bevezető kérdés után tizennégy percet azzal töltöttünk, hogy rokonom a pedagógusokat bírálta szakadatlan béremelései, meg végtelen szabadságuk miatt, mint afféle kiváltságos, mégis örök elégedetlen réteget.

E három jelenségnek van egy közös vonása, melyről eddig is tudtam, de amely most szinte elemi erővel tört rám: a magyar társadalom pedagógus-ellenessége. Lehet, hogy a közmondásosan tanár- és iskolaellenes önkormányzatok s a parlament csak a dolgát teszi: pedagógus-ellenességével választóinak nézeteit teszi magáévá? Nem akarok elhamarkodottan általánosítani. Vannak ma is sokan, írók, vezető értelmiségiek, egyszerű emberek is, akik szeretettel emlékeznek vissza egykori tanáraikra, s tisztelettel beszélnek a maiakról is. Sőt, akad szövetségesünk is: a sajtó, mely – az itt-ott felbukkanó, rosszindulatú cikkek ellenére – egészében és általában iskolabarát. De a közvélemény nem szeret bennünket, mert úgy véli, hogy keveset dolgozunk, sokat keresünk, állandóan béremelést kérünk és kapunk, s a tetejébe még folyton siránkozunk is.

Vajon mit lehetne, mit kellene tennünk ez ellen nekünk, tanároknak? Megtehetjük, persze, hogy kapásból visszaverjük a bennünket érő bírálatokat. Elmondhatjuk, hogy mint bármelyik más társadalmi rétegnek vagy foglalkozási csoportnak, nekünk is jogunk van foglalkozásunkkal védeni megszerzett s az inflációtól fenyegetett életszínvonalunkat. Elmondhatjuk, hogy nem az egész társadalom átlagához, hanem a diplomás értelmiséghez kívánjuk mérni magunkat, hiszen mi négy-öt évig főiskolára, egyetemre jártunk, pénzbe kerültünk szüleinknek, miközben szakmunkás vagy érettségizett adminisztrátor kortársaink pénzt kerestek, s diplománk mögött épp annyi tehetség, szorgalom, munka van; mint más értelmiségieknek. Elmondhatjuk, hogy az a bizonyos nyári szünet nekünk később kezdődik s korábban ér véget, mint a diákoknak, s ezalatt is, a sok nyári táborban, napköziben pedagógusok teljesítenek szolgálatot. Hogy nyári szüneteinket ellensúlyozza valamelyest az olykor éjszakába nyúló vagy vasárnapi dolgozatjavítás. Hogy ezt a szünidőt egyébként sem a mi, hanem a gyerekek kedvéért találták ki. Hogy a kipihent, kiegyensúlyozott tanár, akinek nem őrli fel szellemi-idegi energiáit a napi kenyérgond, a szülőnek és diáknak is elemi érdeke. Mondhatnánk ilyeneket s hasonlókat. Kell is mondani. Megtehetnénk azt is, hogy másokra hárítjuk a pedagógus-ellenesség felelősségét. A mai politikusokra és az elmúlt rendszerre, a sajtóra. Hiszen a társadalom atomizálódása, a szolidaritás megszűnése, melynek most mi is kárvallottjai vagyunk, nem a tanárok bűne. S mennyit árt nekünk, teljesen jószándékkal, a sajtó! Glatz Ferenc mondta vagy két éve egy előadáson: amikor a tanárok tizenhét százalékos béremelésben részesültek, ennyi volt a versenyszféra átlagos béremelése is. Vagyis semmivel sem kaptunk több pénzt, mint az országos átlag. Mégis, a pedagógus béremelésekkel tele volt a sajtó, a szövönő, agronómus vagy portás béremeléséről senki sem írt. Persze hogy kialakul irigységre amúgy is szomorúan hajlamos közvéleményünkben a kép: a tanárok, már megint a tanárok...

Tennivalók

Egyszóval, tudunk védekezni, meg tudjuk magyarázni a bizonyítványt. De vajon szerencsés-e falként visszaverni a pedagógus-ellenesség hullámain – és semmi mást nem tenni? Sportszerű-

e – és taktikus-e – áthárítani az iskola ellenes közhangulat felelősségét másokra – és mindent úgy csinálni, mint eddig?

Avagy nekünk is lenne egy és más tennivalónk?

Hiszen, ha szívünkre tesszük a kezünket, tudjuk: tényleg sokkal több szabad időnk van, mint másnak. Életszínvonalunk ha nem is nőtt, úgy-ahogy szinten maradt az elmúlt tíz évben, ami nagy dolog akkor, amikor a lakosság kétharmadának reálbére jelentősen csökkent. Egy rokonom a minap, hogy kis mellékkeresethez jusson, elvállalt, alkalmi munkáért, fokhagymatisztítást. Sebesre mart kezeivel, két napig hagymabúzában, keresett is vagy negyven forintot óránként. Egy gimnáziumi, tanár nem szakszerű helyettesítéssel ennek – életkortól függően – kétszeresét, háromszorosát keresi meg. Szakszerű helyettesítéssel az ötszörösét. Egy felvételi előkészítő kurzuson akár – tudok rá példát – a húszszorosát.

A mérce nekünk mégsem a fokhagymapucolás, hanem a kvalifikált szellemi munka - tehát, nem béremelési, életszínvonal-szintentartó követeléseinkről kell persze lemondanunk. De le kell(ene) mondanunk egyszer és mindenkorra a demagógiáról, az önsajnálatról, a folytonos nyafogásról és panaszkodásról, mert mindez, bizony, jellemez bennünket, és joggal provokálja a társadalmat. Le kellene mondanunk a tanítási időben rendezett értekezletekről és tantestületi kirándulásokról, szünetekről. Még udvariasabbnak, megértőbbnek kellene lennünk az agyonhajszolt, fáradt szülőkkel, toleránsabbnak – nem engedékenyebbnek! – a gyerekekkel. Számúznunk kellene az igénytelenséget, középszert, gyerekellenességet – ami persze korántsem minden iskola és tanár jellemzője, de nem is ritkaság, és sokak szemében valamennyiünket minősít. És csak ezek után, vagy legalább mindezzel együtt, van értelme annak, hogy okos, higgadt, mértéktartó, szervezett érdekvédelemmel küzdjünk anyagi gyarapodásunkért, vagy talán csak szintenmaradásunkért.

Mert különben mind többen hiszik azt, hogy tényleg mi öltük meg azt a tizennégy éves kis fiút.

Ujlaky István

Ha mindenben nem is értünk egyet szerzőnk okfejtésével, mégis elgondolkodtatónak, vitára ösztönzőnek tartjuk írását. Ezért és abban a reményben közöljük, hogy sokukat – szülőket, kollégákat – önkontrollra, eszmecezerére, s nem, utolsósorban, véleményük leírására serkenti. Várjuk reakciójukat.

(A. Szerk.)

EGYÜTT

Egy innovációra, információra és kommunikációra épülő, annak kibontakoztatását segítő szolgáltató-fejlesztő intézeti modell kialakítása kezdődött meg három megye együttműködésével (Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Vas) az észak-dunántúli régióban. Gondolkodásunkról, kutatási programunk elindulásáról – szélesebb körben elsőként – örömmel adok hírt az Új Katedra hasábjain. Ezúton is szeretettel kínálok fel a lehetőséget a programunkhoz való csatlakozásra.

Kutatásunk legfőbb célja, hogy az oktatás fejlesztését, az irányítás elv- és eszközrendszerét egy – a gyakorlatban kipróbált, kellő empirikus tapasztalatok birtokában – modellértékű

kísérlettel alapozzuk meg. Az innovációt felerősítve a térség háromszázezer gyermekét, ifjút tanító húszezer pedagógus szakmai szintemelkedését és a három megye intézményes együttműködését előmozdítjuk. Egy várhatóan konszenzust élvező közoktatásirányítás változására (NAT, vizsgarendszer) a térség pedagógusainak felkészítését és szakmai szerveződését elősegítjük.

Szellemi erőforrásainkat mozgásba hozzuk, alkotó pedagógusok, műhelyek, szakemberek felkutatásával egymásra találásukat és együttműködésüket elősegítjük.

Egy számítógépes információs adatbank és hálózat kiépítésével az információ szabad áramlását, az egymással való kommunikációt – határok nélkül – lehetővé tesszük. Korszerű számítástechnikai és felhasználói ismeretekkel rendelkező szakembergárda kifejlődését segítjük.

Egy közeli jövőkép

„Három megyés” kísérletünk alapvetően azon az elképzelésen nyugszik, hogy a közoktatásirányítás kialakult mechanizmusában szervesen folytatódnak azok a változások, melyek az 1985. évi oktatási törvény után elindultak. Az iskolák, a pedagógusok szakmai önállósága, felelőssége nem pusztán „csak” növekedni fog, hanem az iskolák és az állam közötti szabályozás révén tartalmilag is átalakult. Az iskolák programkészítési, de minimum programválasztási kényszerbe kerülnek.

Bármelyik kényszer is lesz domináns, a szakmai kihívásnak az iskolák csakis úgy tudnak eleget tenni, ha erre egyrészt felkészülnek, másrészt ha lesz ilyen és más természetű, széles körű – kínálati piacot biztosító – szolgáltatás, szakmai infrastruktúra. Az egész „jövőkép” nem realizálódhat a pedagógusok szakmai szintemelkedése, szakmai szerveződésük megteremtődése nélkül. Kísérletünk ezt a folyamatot kívánja elindítani, illetve – a térség szakmai, tudományos műhelyeivel, szakembereivel való együttműködéssel, a minisztérium támogatásával – szakmai – szervezeti infrastrukturális háttérrel biztosítani.

A koncepció érlelése

Maga a koncepció is egy igen hasznos, párbeszéddel és parázs vitákkal tarkított jó fél éves érési folyamatban született. A vitában több tucat alkotó ember vett részt. Ők elsősorban a térség szakemberei voltak, de kapcsolatban álltunk több hazai tudományos műhellyel és a vitába a szomszédos Ausztria tartományainak szakemberei is bekapcsolódtak.

Azt a kiindulási pontot mindenki elfogadta, hogy a régió pedagógusait „fel kell készíteni” az új feladatra. A vita a „hogyan” konkrét kérdéseiben bontakozott ki.

A koncepció végül négy ponton kristályosodott ki. Kiepül egy korszerű, kommunikációt lehetővé tevő oktatásügyi adatbank, információs rendszer. A térség pedagógusainak olyan szakmai műhelyei alakulnak ki, amelyek ezt követően maguk szervezik szakmai életüket. A szakmai szerveződések, műhelyek mint legitimációs pontok működnek. A regionális szint szervezeti-információs-oktatáspolitikai értelemben megszerveződve intézményesül.

A szakértői rendszer

Egy feladatra szerveződő, mobil szakértői rendszer építését kezdtük meg. Lényegéhez tartozik, hogy díjazásban a szakértők konkrét feladatvégzésükért részesülnek, hívhatóak és választhatóak. A szakértelem tartalma szélesebb értelmezést nyer. A tantárgyi jellegű témák mellett megjelenítjük az általánosabb pedagógiai diszciplinákat: tantervfejlesztés, iskolafejlesztés, értékelés, tanulási eredménymérés, a jogi, gazdálkodási és vállalkozási szakértőket.

A lista a kultúra egészét lefedő, a közoktatásba „beemelhető” alkotó pedagógusok, szakemberek sokaságát öleli fel. Ők azok, akik egy-egy téma aktív művelői és kiválóságai. Iskolaközelségük révén., könnyen elérhetőek, felkereshetőek, hívhatóak. A lista építésébe az iskoláknak, a pedagógusoknak beleszólásuk van. Igények és javaslatok alapján újabb nevek kerülhetnek a listára. A szakértőt a piac legitimálja.

A rendszer építését megkezdő regionális-fejlesztési szakértő megtalálására a pályázati utat választottuk. Ezt megelőzte a szakértői feladatok, a pályázati felhívások, az értékelési szempontok kidolgozása. Több száz érdeklődést követően közel száz pályázat érkezett. A négyszeres túljelentkezést jól megszurte az értékelési skála, s a jelölteket szóban is meghallgató 13 fős kuratórium. A kuratóriumban a potenciális megrendelőket képviselő pedagógusok mellett jelen voltak a tudományos szakemberek is. Így szeptemberben 25 szakértő kezdte meg munkáját. Feladatuk: a térség szellemi erőforrásainak felkutatása, az innovációs kataszter építése, szakmai körök, társaságok, egyesületek szerveződésének elősegítése, állandó kínálati piacteremtés és „adatbanktöltés”. A megyei szakértőkkel együttműködve felkutatják a térség szakmai kiválóságait, várva alkotótársaink jelentkezését.

A számítógépes információs rendszerünk

Programunk „lelke” az adatbank, melynek szakmai részéből a kínálati piac válik lehívhatóvá, áttekinthetővé (választható program, tanterv, tankönyv, mérőeszköz, szakember, műhely...) és a hálózati rendszer, amely lehetővé teszi, a legtávolabbi műhelyekben dolgozók egymásra találását, problémáink és eredményeink megismerését, feloldja az „elszigeteltséget” a „bezártságot”, összeköt bennünket egymással és a világgal. S annál több információt vehetünk majd ki belőle, minél többet juttatnak el hozzánk, egymáshoz. Hálózatunkra bármely iskola, műhely csatlakozhat. A rendszert együtt tudjuk megtölteni tudással, amely alapműködésre, töltésre kész. Kutatásunk nyitott. Nyitott mindenki számára. Jelezzék, ki mit tud(na) a bankba betenni. Ki mivel tudna a program kiteljesedéséhez hozzájárulni. Szeretettel fogadjuk az ötleteket, javaslatokat. Építsük együtt egymás és gyermekeink gazdagodására. S addig, amíg nem tudunk számítógépen kapcsolatba lépni egymással, személyesen, telefonon, levélben, faxon szeretettel fogadjuk Önöket, jelzéseiket.

Dr. Németh Mária

Vélemények

A törvény koncepció vitája során az egyik legtámadottabb pont a Területi Oktatásügyi Központok létrehozása. Azt, hogy szükség van szakmai hálózatra, a pedagógusok elismerik. Hogy ne hatóságként működjenek, már sikerült elérni, noha úgy tűnik, a minisztériumnak éppen erre lenne szüksége. Kétséges még azonban az is, hogy egy regionálisan működő szervezet

képes átlátni három megye szakmai munkáját.

A Győr-Sópron Megyei Pedagógiai Intézet kezdeményezésére úgyszólván „alulról” egy évvel ezelőtt jött létre Vas és Komárom megye csatlakozásával egy regionális központ. Az ötlet támogatást kapott a minisztérium akkori illetékeseitől.

Örömmel adjuk közre dr. Németh Mária írását a Győr-Sopron, Vas és Komárom-Esztergom megye által létrehozott regionális intézményről.

A teljességhez azonban hozzátartozik az is, hogy nyilatkozzanak azok is, akikért ez az intézmény létrejött, akiknek munkáját segíteni hivatott.

Pedagógus I.

– Tudok róla, hogy létezik, de a mi munkánkat nem segíti. Amikor megkezdődött a szervezés, minden intézmény megkapta a felhívást, hogy pályázati úton szakértőket keresnek. Például a matematika tantárgy gondozását három megye általános és középiskoláiban két embernek kell ellátnia. A többi tantárgyhoz pedig csupán egy pályázót kértek. Természetes, hogy ezeknek egyszerűen nem lehet rálátása még egy megyére sem, nemhogy háromra. Úgy tudom, a szakértői gárda lassan összeáll.

A pályázatnak nem programot kellett tartalmaznia, csupán adatokat. Hogy a kuratórium – amely ezeket elbírálta – nem lehet tudni, kikből állt. Úgy tudom, szóbeli meghallgatás is volt, de erről hírek csak informális úton terjedtek. Az elfogadottak név sorát elküldték az intézményekbe.

Pedagógus II.

– Az előzetes tájékoztatás abból állt; járták a vidéket és elmondták, hogy ez a regionális szervezet mi mindent szeretne megoldani. Az azonban igen nagy problémát jelent, hogy a szakértők teljes óraszámban foglalkoztatott pedagógusok. Így saját munkájuk mellett kell, hogy végezzék a feladatukat. Intézményükön, iskolájukon belül kell úgy alakítani a munkaidejüket, hogy a szakértői munka beleférjen. Kevés pályázó jelentkezett.

Múltkoriban nyílt napokat rendeztek, de érdekes módon erre sem Vas, sem Komárom megyeiek nem jöttek. Tehát, hiába szervezte a regionális központ, csak Győr-Sopron megyén belül történt a szakmai tapasztalatcsere.

Pedagógus III.

– Volt egy tájékoztatás a megyei Pedagógiai Intézet részéről, amelyen elmondták, hogy lesz egy független szakértő a Pedagógiai Intézetben belül, és mi nevezzük meg a szakembereket egy-egy terület gondozására. Vagyis állítsunk össze egy listát. Természetesen a szakértők megfelelő díjazásban részesülnek. Izgultam kicsit, ha tőlünk kérnek szakértőt, vajon a helyettesítésüket hogyan fogjuk megoldani. Föl is merült néhány név, de aztán a döntésekről semmit sem tudunk.

Mondok egy példát a központ működésére. Tavaly tanulásproblémánk volt, jelentkezünk. Igen készségesen ideutaztak és közölték, hogy nyugodtan kereshetünk magunknak tanárt. Ezt

akár telefonon is elmondhatták volna.

Vagy másik eset. Kértünk szakértőt a belső értékelés és a vizsgarendszer kidolgozásához, de ez is, a kapcsolatfelvétel szintjén megrekedt.

A tájékoztatón még arról is szó volt, hogy aki rajta van a listán, azt a Pedagógiai Intézet fizeti. Mindössze ennyi hangzott el. A régi szaktanácsadók nem jelentkeztek. Azt mondták, ők a munkát szívesen végeznék, de ezt a nagy területet nem tudnák átlátni. Felmerült az is, amelyek kifejezetten a helyi problémákkal foglalkoznának.

Pedagógus II.

Végül azt sem tudjuk, a megyei listák valóban elkészültek-e. Azoknak már minden intézménynél ott kellene lenniük, hogy pontosan tudják, kihez fordulhatnak.

Na és itt a volt szaktanácsadók helyzete, akik – igazán mondhatom – kiválóan, lelkiismeretesen végezték a munkájukat. Ezek most nem vállalják. Nemcsak az utazgatások miatt, hanem vannak annyira becsületesek, hogy belátják teljes óraszám mellett egyszerűen képtelenség egy-egy területet gondozni. Ahhoz jelen kell lenni. Azonban még a mai napig is gyakorlatilag ők nyújtják a szakmai segítséget, most már ellenszolgáltatás nélkül. Leginkább azért, mert már előzőleg jó emberi kapcsolatokat tudtak kialakítani. Ezért hát természetes dolog, hogy az ember nem telefonálgat, kutat össze-vissza, hogy a számára idegen tanácsadót megjelje és a problémákat föltárja. A régi tanácsadóknak eleve jobb a helyismeretük. A régi szaktanácsadó egy fillért sem fogad el és ugyan úgy ellátja a feladatokat. A szakmai beszélgetéseket, továbbképzéseket is magunk szervezzük, hiszen mindig akad egy iskola, ahova be lehet ülni. Nagyon jól tudjuk, mennyire szükség van ezekre a beszélgetésekre.

Pedagógus III.

Az önkormányzat is tiltakozott a regionális hálózat ellen, de a minisztérium támogatta. Akik a megyei Pedagógiai Intézetekben dolgoztak, azok dolgoznak most a regionális központban. Az összemosódás is gondokat okoz.

Pedagógus II.

Tisztázatlan az anyagi része is. Szóval átfedés van a megyei és a regionális között. A Pedagógiai Intézet kapja meg a pénzt, ami a városok szakmai ellátásához szükséges. A regionális is kap pénzt. Minden pénz tehát ezekhez az intézményekhez megy, és tized- vagy huszadannyi problémát sem tudnak megoldani.

Pedagógus IV.

Például a város és megye kapcsolata is tisztázatlan. Azt pedig igazán nem tudjuk, hogy Vas megye vagy Komárom megye érzi-e a regionális központ létezését.

Pedagógus II.

Azt tudom, hogy Vas megye is létrehozta a saját szakmai hálózatát.

Tisztelt tanár úr!

Segítségért fordulok Önhöz. XXX fiam érdeklődött már Öntől, hogy a most nyolcadikos öccse ügyében szerettem volna Önnel beszélni. Nagyon szépen megkérem Önt, hogy legyen szíves megüzenni, hogy megpróbálkozhatunk e jelentkezéssel, ugyanis gyakorlati helyet sikerült szerezni, ahol foglalkoztathatnák a kisebbik fiamat. A tanulmányi szintje hasonló XXX-hoz, kettes, hármas osztályzatai vannak. A gyakorlati foglalkozásokat vállalná itt a falunkban egy ktsz, akiktől már írásban megkaptam az értesítést. Nagyon szépen megkérném, hogy üzenje meg nekem tud-e segíteni, hogy be kell e menni az iskolába a kisebbik fiammal. Ugyanis kedden, be kell adni az általános iskolába, hogy hová akar menni továbbtanulni a gyermekem. Nagyon kérem, hogy üzenjen nekem, mert szeretném, ha a kisebbik fiamnak is lenne szakma a kezében. Bár tudom a tanulmányi eredménye elég gyér. Sajnos öt éve egyedül nevelem 2 gyermekemet és az elmúlt évben fél évet töltöttem betegállományban a kórházi ápolással együtt. A szívemmel vannak gondok. Segítségem sajnos nincs semmilyen téren. A gyermekeimnek sajnos volt egy alkoholista apjuk, aki iszonyúan megtörte az életünket. Sajnos sok-sok mindenben keresztül ment ez a két fiú, látván, hogy engem is összetört. Három hónapig idegstanatóriumban voltam, azután kerültem kórházba, mikor az apjuk összevert. Az apjuk semmiben sem segít, tavaly októberben elhagyta az országot és újra nősült és azóta azt sem tudja, hogy a gyerekek a világon vannak. Egyáltalán nem tart velük kapcsolatot.

Ne haragudjon, hogy feltartom ezekkel a családi dolgokkal, én tudom, hogy minden szülő aggódik a gyermekéért, még ha házaspár is. Tudom, a nagyfiam sem kiváló tanuló, pedig mindent megtesz. Annyit tanul, de hát már az általános iskolában kezdődtek a családi bajok. Nem akarok erre fogni mindent, de ez az igazság. Bizony borzalmas körülmények között tudtak készülni az iskolára, főleg olyankor, mikor menekülnünk kellett. Nem tudom, lehet, hogy egy kicsit zavarok a levelemmel. Próbálok pótolni azt a sok-sok rosszat, ami a kisgyerek éveiket így tönkre vágta. Én gondolom Ön megérti, hogy nem azért írtam le ezeket, hogy befolyásoljam, csak jó volt egy kicsit kiönteni a szívemet. A két gyerek a mindennem és nagyon szeretném, ha becsületes emberként kerülnének az életbe.

Elnézést, ha nagyon feltartottam, de nagyon remélem, hogy nem haragszik. Ezért kérem Önt, hogy legyen szíves üzenni, ha megpróbálkozhatunk az iskolával. A kisebbik fiú is szakmát szeretne.

Válaszát előre is köszönöm!

név és cím

SKÁLA VELED!

Tisztelt pedagógusok, kedves gyerekek!

Nagy örömünkre szolgál, hogy a „Katedra” című lapban leírhatjuk elképzeléseinket, terveinket; melyek szorosan összekapcsolódnak a gyermekvilággal, a tanuló ifjúsággal.

Úgy illik, hogy bemutatkozzunk, hiszen bár naponta találkozunk és mindig Önökkel, veletek vagyunk, mégis azt szeretnénk, hogy a „SKÁLA VELED” szlogen, jelmondat mögé együtt bekukucskálhassunk!

Miért kértük, hogy írassunk ebbe a lapba?

A SKÁLA felismerte azt, hogy mennyire fontos az, hogy a most tanuló gyermekek nyílt, őszinte, derűs és okos felnőttekké válhassanak.

A SKÁLA-ban többek feladata az, hogy a szponzorálási és reklámszerződéseket a gyermekvilág számára érthető és értékelhető módon fogalmazza meg – ezért hát, tisztelt olvasó – kérem engedje meg, hogy néhány konkrét példán bemutassuk kapcsolatunkat és a szándékunkat a gyermekvilággal illetve a tanuló ifjúsággal.

Az első történet – mint egy mese:

1991. október 17-től november végéig Kanadában – Torontóban „Magyarország Újjászületése” címmel kulturális és művészeti bemutatkozás volt, ahol a magyar kulturális élet vezetői reprezentánsai vettek részt, de jelen voltak az irodalom, képzőművészet és zeneművészet magyar reprezentánsai is.

A bemutatkozás fővédnöke Göncz Árpád köztársasági elnök úr volt, aki az első 8 napon vett részt az ünnepségeken. Arra gondoltunk, hogy keresünk egy „igazi” magyar gyermeket, akire nyugodtan mondhatjuk – Ő is egyike a magyar újjászülető ifjúságnak és megadjuk a lehetőséget – vegyen részt, „lásson világot” és ha kell mondja el érzelmeit, gondolatait Kanadában – ott ahová ma még kevesen utazhatnak el.

Gyors elhatározásunkat egy még gyorsabb – de célirányos keresés és döntés követte. Feltételünk az volt, hogy zeneileg legyen olyan szinten képzett, mely emlékezteti hallgatóit Bartók és Kodály tevékenységére, irodalmat kedvelje és angolul tudjon beszélgetni, ha szükséges.

Kedves Pedagógusok!

Őnök biztosan ismernek egy-egy ilyen kis „európai diákot”, de ugye tudják azt is, hogy „többszörös” túljelentkezés nem volt. Törökbálinton a „kísérleti” iskolában – és itt kérem ne csak az iskolai képzés előnyeire gondoljanak – hanem arra, hogy ez a kislány éppen odajár – találtuk meg Anitát, aki végül is büszke és felvállalható „unokája” lett néhány napra a köztársasági elnök úrnak és boldogan képviselte a magyar újjászületést Kanadában.

Életében másodszor volt külföldön ez a 14 éves kislány (3 nap Csehszlovákiában) akinek az összes költségét a SKÁLA átvállalta. Ja igen! Majdnem elfelejtettem; a feltételeken túl, mivel igen érdeklő a keleti népek kultúrája Anitát, még japánul is tud kommunikálni – persze, ha úgy hozza a sors.

A második történet is olyan, mint egy mese:

Úgy gondolta a SKÁLA – hogy kapcsolatot teremtsen a magyar gyermekek és az igazi Mikulás között!

Írtunk hát a Mikulásnak, kérve őt arra, hogy engedje azt meg, hogy Magyarországon a SKÁLA legyen a Mikulás!

Mivel Rovanniemiben valóban él egy mindenki által tisztelt és szeretett ember – akinek lehet levelet írni, lehet tőle ajándékot kérni, így az engedélye után örömmel láttunk a feladathoz.

Küldtünk 8000 gyermeknek képeslapot az ország 20 városába azzal a kéréssel, hogy azt színezzék ki, majd a városi SKÁLA áruházba adják át és ezért egy „igazi Mikulás” csomagot kapnak ajándékba – mely tele van édességgel, matricákkal és egy – fogkefét is megtalálhattak a gyermekek a csomagban.

Gyönyörű rajzokat és a „Mikulás címére” érkezett több ezer levelet kaptunk – melyre mindegyikre válaszoltunk – ajándékot küldtünk. Örültünk, hogy a mai magyar gyermekek éppúgy levelezhetnek a Mikulással, mint a finn vagy bármely nemzet csemetéi!

A harmadik történet dióhéjban szintén olyan, mint egy mese!

Ez évben húsvétkor jelenik meg a SKÁLA által támogatott és szorgalmazott mesekönyv – melynek meséit Pálfalvi Nándor író kezdte el és a gyermekek fogják befejezni – ki-ki fantáziája és képessége szerint. Lehet hozzá rajzolni, verset írni, de mindenképpen kreatív gondolkodásra kényszerít – hiszen a befejezett meséket beküldő gyermekek mind egy-egy ajándékot kapnak és a legjobbak – melyeket szakmai zsűri értékelt – különleges jutalmakat kapnak. Egy-egy legjobb mese – mint megvásárolt kézirat a mesekönyv második kiadásában már szerepel „befejezett” mesék között.

Kérjük a pedagógusokat arra, hogy a nyári szünidőre – apró házfeladatnak adják fel a mesék befejezését – ezzel még jobban megismerhetővé válnak csemetéi, gyermekei, és a gondolkodásmódjuk is.

Persze Önök most azt mondják – Ez mind reklám, tudatos, fondorlatos, előre kitervelt fogások!

Valóban – a gyermekvilág reklám szempontjából „érzékeny” terület! De a fenti példákban talán kitűnik az, hogy reklámsikereket el lehet érni úgy is, hogy közben nemesedik a lélek, gazdagodik az érzélem, pallérosodik az elme!

Budapest, 1992. február 25.

Tisztelettel egy kétgyermekes apa

Walch Ottó

SKÁLA-COOP Rt.

marketing menedzsere

„GYÚJTÓPONT” ... KIÁLLÍTÁS ... „GYÚJTÓPONT”

A Fővárosi Pedagógiai Intézet – 1992. április 8-án intézeti nyílt nap keretében „GYÚJTÓPONT” címmel kiállítást rendez a fővárosi pedagógusok és önkormányzati képviselők számára, amellyel új lehetőséget kínál az iskoláknak, intézményeknek bemutatkozásra, tapasztalatcserére, sőt üzleti tevékenységre is.

Minden iskola, intézmény, pedagógus, team jelentkezhet a kiállításra, aki rendelkezik önálló helyi programmal, tankönyvvel, segédanyagokkal, alternatív tantervvel, programokkal, kiadványokkal. A kiállítani kívánt anyag lehet egyéni mű, közös alkotás, más intézménnyel vagy más munkacsoporttal közösen készített kiadvány. (Pl. külföldivel is.) Bemutatható olyan alkotás is, amely egy sorozatnak első részé(i), vagy tankönyvcsaládnak első tagja(i).

A kiállítást szakmai információs fórum követi.

Lehetőség lesz a kiállított termékek értékesítésére is. A kiállítás anyagát videofilmre vesszük, amelyet az iskolák kikölcsönözve felhasználhatnak.

A kiállításra szánt művek beküldési határideje: árpilis 1.

A műveket személyesen vagy, postán Szabolcs Károly tanulmányi csoportvezető nevére, az FPI Tanulmányi Csoporthoz kell eljuttatni. (II. 109.)

Mindenkit szeretettel vár az FPL

A kiállítás helye: FPI (VIII., Horváth Mihály tér 8.)

Oktatáskutató Intézet

Pedagógusok véleménye a közoktatási törvénytervezetről és a pedagógus-bérrendszerről Gyorsjelentés

1991 decemberében – 1992 januárjában 1000 fős országos reprezentatív pedagógus mintán adatgyűjtést végeztünk, azzal a céllal, hogy megismerjük a pedagógusok véleményét az oktatási törvény tervezet legújabb változatáról. Jelen közvélemény-kutatásunkat megelőzte a 85-ös oktatási törvényről és a 91-es korábbi törvénytervezetről készült adatfelvétel. A most felvett országos adatok feldolgozása után összehasonlító elemzést végzünk a két törvénytervezetről alkotott pedagógusvéleményekről

A közvélemény-kutatást, egy öt főből álló kutatócsoport végezte, melynek tagjai: Biró Lajos, Kozma Tamás, Lukács Péter, Dobossy Imre és Junghaus Ibolya.

Az adatfelvétel Magyarország minden régiójára kiterjedt.

Az oktatási törvény tervezet (OTT) ismertsége

A megkérdezett pedagógusok 98,1%-a hallott az új OTT -ről.

A pedagógusok jelentős részét erősen foglalkoztatja, hogy a napi munkáját érintő problémák közül mi kerül törvényi szabályozásra; sokan közülük (92,2%-uk) barátaikkal, munkatársaikkal is beszélgetnek ezekről a kérdésekről.

A tanárok 57,2%-a válaszolta azt, hogy iskolájában vitát rendeztek az új OTT -ről.

Megkérdeztük a pedagógusoktól azt is, hogy szerintük mik a főbb pozitív és mik a főbb negatív vonásai az új OTT-nek. Viszonylag kevesen tudtak konkrét mozzanatot említeni. Akik említettek konkrétumokat (a pedagógusok fele), azok a tantervi változásokat (23,0%), az iskolarendszerrel kapcsolatos változásokat (11,6%) és a nagyobb szabadságot jelölték az új OTT pozitív vonásaként, negatív vonásaként pedig a központosítást (37,3%), a finanszírozást (9,6%), illetve a tervezet nem koherens voltát (8,4%) említették.

Szükséges-e új OT megalkotása?

Döntő többségük (91 %-uk) szükségesnek találja, hogy új OT -t alkossanak. A törvény

megalkotóinak – véleményük szerint – legerőteljesebben a pedagógusok (40,5%) és a pedagógusok szakmai szervezeteinek (36,1%), valamint a független oktatási szakembereknek (13,8%) a véleményét kellene leginkább figyelembe venniük. A megkérdezett pedagógusok közül igen kevesen gondolták azt, hogy a szülők véleményének (0,2%), a pártok oktatási szakértőinek (0,7%), a pedagógusok érdekszervezeteinek (3,4%), illetve a minisztérium (4,0%) véleményének a figyelembe vétele a legfontosabb a törvény készítésekor.

Megkérdeztük azt is, hogy véleményük szerint miért van szükség új oktatási törvény megalkotására. A legtöbben azt említették, hogy a régi rossz (55,5%), illetve politikai okok miatt (12,1%) kellett új törvényt alkotni.

Megkérdeztük a pedagógusokat arról, mi a véleményük, a törvény készítői milyen mértékben veszik figyelembe javaslataikat. Átlagosan 2,3-as osztályzatot adtak erre a kérdésre (az iskolai osztályozás mintájára).

Az iskolák tulajdona

A pedagógusoknak több mint a fele (62,1%) gondolja úgy, hogy jó lenne, ha az iskolák állami tulajdonban lennének, egynegyedük (25,4%) viszont helyesli, hogy az iskolák gazdája az önkormányzat. Kis arányban ugyan, de megjelent egy eddig ismeretlen tulajdoni forma, a tanárok 4,1%-a a pedagógusoknak adná tulajdonba; vagy bérbe az iskolákat. A tanárok kis része gondolta azt, hogy az iskolák legyenek az iskolaszék tulajdonában és igen kevesen gondolták azt, hogy legyenek egyházi tulajdonban: 0,7%.

Iskolaalapítás

A megkérdezett pedagógusok 93,2%-a helyesnek találja, ha a törvényi szabályozás módját ad arra, hogy az állami, illetve önkormányzati iskolák mellett egyházak, egyesületek és magánszemélyek is iskolát alapíthassanak.

Arról azonban, hogy kapjanak-e ezek az iskolák állami támogatást, már megoszlik a véleményük. (A pedagógusoknak 68,1 %-a ért ezzel egyet.)

Ki engedélyezze ezeknek az iskoláknak az alapítását? Erre a kérdésünkre a pedagógusok közel fele (46,1%) azt válaszolta, hogy a minisztérium, vagy a minisztérium + valamely egyéb testület feladata kell, hogy legyen az engedélyezés, és 18,6%-uk válaszolta, hogy ez a feladat független szakmai testületeknek a dolga kellene legyen. Ennél kisebb arányban (17,3%) jelölték meg a tanárok a helyi képviselő-testületeket, és egészen kevés százalékot kaptak az állami szakhatóságok (7,4%). A tanároknak 5%-a úgy vélte, hogy senkinek sem kell engedélyeznie az ilyen iskolák alapítását.

Iskolairányítás

Megkérdeztük a pedagógusok véleményét az iskolaszékek felállításáról is. A tanárok 19,7%-a szükségesnek tartja iskolaszék felállítását, több mint fele (57,2%) viszont úgy gondolja, hogy csak ott szükséges iskolaszékek felállítása, ahol igény van rá. (21 %-uk szerint nem szükséges iskolaszék felállítása.)

Iskolafenntartás

Már az iskolák tulajdonjogi kérdésénél is a pedagógusoknak majdnem a fele voksolt az iskolák, állami tulajdona mellett, így nem meglepő, hogy a pedagógusoknak ugyancsak a fele 50,1 %-a azt tartja helyesnek, hogy az állam az iskolákat közvetlenül tartsa fenn, meghatározott normák szerinti pénzüsszegek átadásával. A pedagógusoknak majdnem ugyanekkora hányada (42,3%) azt tartaná helyesnek, hogy az állam meghatározott normák alapján biztosítsa a pedagógus béreket, és minden más kiadás az önkormányzatot terhelje. Mindössze 5,1%-uk gondolja azt, hogy az iskolák fenntartása teljes egészében önkormányzati feladat kell hogy legyen.

A kötelező óvodázás

Az ötéves kortól kötelező óvodáztatást a pedagógusoknak több mint háromnegyede (78%) helyeselné.

Iskolastruktúra

A tanárok majdnem egyharmada (31,1%-a) egyáltalán nem tartja szükségesnek, hogy a mai iskolastruktúrán változtassanak, közel kétharmaduk (64,3%) pedig a változtatást javasolja. Hogy milyen formát javasolnak a változtatni kívánó pedagógusok:

13,6%-uk a 4+8-as,

17,8%-uk a 6+6-os,

16,7%-uk a 10 osztályos oktatást választotta,

12,3%-uk megtartaná – kis javítással – a 8+4-es szerkezetet, és

3,1%-uk egyik formával sem ért egyet.

Igazgató kinevezés

Korábbi adatfelvételeinkben is feltettük a kérdést: ki nevezze ki az iskola igazgatóját, és a pedagógusok döntő: hányada akkor még azt válaszolta, hogy kizárólag a tantestület. Jelen felvételünk adatai az eddigiektől eltérőek. A tanároknak nem egészen fele (48,4%) vélekedik úgy, hogy az igazgatót a tantestület nevezze ki, és majdnem egyharmaduk (32,3%) szerint több – testületnek közösen kell kineveznie az igazgatót (amelyek között szerepel a tantestület is). A tanárok tehát most is azt gondolják, hogy az ő véleményük fontos a kinevezésnél (81%), csak ez a jog nem kizárólag a tantestületé. A többi érték eléggé alacsony: önkormányzat (8,5%), iskolaszék (5,0%), TOK (2,1 %).

Az iskola és a fenntartó közötti vitás kérdések orvoslása

Ki illetékes az iskola és fenntartó közötti vitás kérdések eldöntésében? Egy csoport említési gyakorisága kiemelkedő: ezek a független szakértők (64,9%). A TOK-ot 14,6% jelölte, a közigazgatási bíróság közel 8%-ot kapott. (A minisztériumot a tanárok 2,1 %-a említette.)

Szakmai felügyelet

A tanároknak 75,2%-a szükségesnek találja az iskolák szakmai felügyeletének megszervezését. Arra a kérdésünkre, hogy ki felügyelje az iskolát, a következő jellemző válaszokat kaptuk. Az államra a pedagógusok 14,1 %-a, a TOK-ra 42,5%-a, felsőoktatási intézményre 19,8%-a voksolt. (Az önkormányzat mindössze 9,2%-ot kapott.)

Vizsgarendszer

A kérdőívben megfogalmaztunk néhány vizsgarendszerrel kapcsolatos állítást, és arra kértük a tanárokat, mondják meg, hogy egyetértenek vagy nem értenek egyet a felsorolt állítással.

Az adatok legfontosabb tanulsága az, hogy a pedagógusok 84,2%-a szükségesnek tartja a vizsgáztatást. Abban a kérdésben, hogy mikor legyenek vizsgák, a legtöbben (81,6%) azt válaszolták, hogy a magasabb szintű iskolába lépéskor. Az általános iskolai záróvizsgát 63,5% javasolta, a tankötelezettség végét 52,4%, az alsó tagozatos záróvizsgát 37% említette, de 52,4%-uk szerint az a helyes, hogy ki-ki akkor tegyen vizsgát, amikor iskoláit befejezi. A fentiekből kitűnik, hogy nagyon megoszlanak a vélemények abban, hogy mikor legyenek vizsgák.

A pedagógusok döntő hányada (87,3%) egyetért abban, hogy központi, állami vizsgakövetelményekre van szükség.

Tanterv

Megkérdeztük a pedagógusokat arról is, hogy mi a véleményük a tananyag központi szabályozásáról. Legtöbben azt helyeslik (84,9%), ha van központi kerettanterv, aminek alapján sokféle választható tanterv készülhet, mindössze 9,9%-uk válaszolta azt, hogy országos egységes tantervekre Van szükség, és 4,7%-uk véli úgy, hogy nincs szükség a tanterv központi szabályozására.

Azt is megkérdeztük a pedagógusoktól, hogy szerintük ki döntsön arról, hogy egy adott iskolában milyen tanterv szerint tanítsanak. A tanárok több mint fele (57,9%) azt gondolta, hogy magának a tantestületnek kell ebben a kérdésben döntenie, 14%-uk említette a pedagógus szakmai szervezeteket és 12,1%-uk az egyes pedagógusokat.

Pedagógus bérrendszer

Szinte valamennyi pedagógus (98,7%) azt gondolja, hogy új bérrendszer kidolgozása szükséges. Úgy vélik, hogy a bérekben három tényezőnek kell tükröződnie: a munka minőségének (4,8-as osztályzat), az iskolai végzettségnek (4,1-es osztályzat), és a tanítási gyakorlatnak (3,9-es osztályzat). A kérdőívben természetesen nem kaphattunk választ arra, hogy a pedagógusok hogyan képzelik el a munka minőségének mérését, ez egy további vizsgálat tárgyát képezheti.

A felsorolt állítások közül nem tartották döntő fontosságú szempontnak a bérrendszer megalkodásakor a tanárok a diploma osztályzatát, az iskola típusát, a tanított gyerekek életkorát, sőt az – igazgató és a szülők véleményét sem.

A pedagógus bérrendszer kialakításakor legtöbben (49,9%) azt a lehetőséget választanák, hogy a pedagógusok bére (végzettségtől, kortól, iskolatípustól függően differenciáltan) a mindenkori miniszteri fizetés, meghatározott százaléka legyen.

A pedagógusok egy másik csoportja (14,4%) azt szeretné, ha az iskola egy, az iskolatípustól és tanulólétszámtól függő, központilag meghatározott átlag bértömeget kapna, és a tantestület vagy az igazgató döntene arról, hogy azt hogyan osztják fel.

A pedagógusok harmadik csoportja (22,1%) pedig azt szeretné, ha az iskola az ott dolgozó pedagógusok számától, életkorától és végzettségétől függő, központilag meghatározott bértömeget kapna, és a tantestület vagy az igazgató döntene arról, hogy ezt hogyan osztják fel.

A pedagógusbérek differenciálása

Arról is megkérdeztük a tanárokat, hogy helyeslik-e az egyes iskolatípusok közötti differenciált béreket.

A pedagógusoknak majdnem fele (47,5%) helyesnek tartja azt, ha azonos típusba tartozó iskolákban dolgozó pedagógusok bére között értékelhető különbség van, abban az esetben, ha ott

– jobb az elvégzett munka minősége (68,6%), ha

– az iskola nehezebb munkafeltételek között dolgozik (30,3%),

ha

– az adott iskolában nagyobb számú hátrányos helyzetű tanuló jár (15%).

Adatok a jelenlegi jövedelemről

A megkérdezett tanárok iskolai bruttó jövedelme az alábbiak szerint alakul:

10 e Ft-nál kevesebbet keres 1,5%

10-15 e Ft-ot keres 33,1%

16-20 e Ft-ot keres 31,8%

21-25 e Ft-ot keres 17,6%

26-30 e Ft-ot keres 11,3%

30 e Ft-ot és ennél többet keres 4,3%.

Végeznek-e kereset-kiegészítő tevékenységet? A tanárok 30%-a igennel válaszolt. (Az így kiegészített) nettó jövedelmük – a megkérdezés időszakában – az alábbiak szerint alakult:

10 e Ft-nál kevesebb nettó jövedelemmel rendelkeznek 9,2%-uk

10-15 e Ft jövedelemmel rendelkeznek 52,4%

16-20 e Ft jövedelemmel rendelkeznek 27,2%

21-25 e Ft jövedelemmel rendelkeznek 6,6%

26-30 e Ft jövedelemmel rendelkeznek 2,9%

30 e Ft-nál magasabb nettó jövedelemmel rendelkeznek 1,5%-uk

Összefoglalva a véleményeket:

– A pedagógusok érdeklődéssel figyelik az új OT megalkotását. Nagyon fontosnak találják, hogy a törvény alkotói figyelembe vegyék a pedagógusok, a pedagógusok szakmai szervezeteinek és a független szakértőknek a véleményét a törvény megalkotásakor.

– Helyeslik a szabad iskolaalapítást.

– Jelentős hányaduk azt szeretné, ha az iskolák állami tulajdonban lennének, és közvetlenül az állam tartaná fenn őket.

– Döntő hányaduk igényli az iskolák feletti szakmai felügyeletet, helyesli a vizsgarendszert, a kerettantervet.

– Egyharmaduk nem változtatna, kétharmaduk változtatna az iskolaszervezeten.

– A tanárok fele gondolja azt, hogy kizárólag a tantestület joga az igazgató kinevezése.

– Szinte valamennyi pedagógus a bérrendszer megváltoztatásától várja helyzete javulását.

A törvényháború fegyverei

Egy éve folyik már a törvényháború.

Lassan tisztul a kép, hogy az egymással szemben álló felek miért és hány hadszíntéren csatáznak.

Már nem az ügy a fontos

Az egyik szakmai szinten folyik; az oktatás, nevelés iskolai autonómiájáért, ezzel szemben egyfajta „rendteremtés” céljából ennek központi, állami meghatározottságáért. A másik politikai szinten; ki irányítsa az oktatási intézmények tartalmi munkáját? Az alapfinanszírozást nyújtó állami irányítás képviselője, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium meghosszabbítva önmagát a tervezett területi oktatási központokkal, vagy a működtetés feltételeiért felelős önkormányzat? Úgy tűnik, az egymással csatározó feleknek ma már fontosabb a harc kimenetele, mint az ügy, amiért küzdenek. Különben észrevennék, hogy az iskolák, a pedagógusok; a gyerekek sok kérdésben a tűzvonalon lesznek, különösen ami a területi oktatásügyi központoknak a koncepcióban tervezett működését illeti.

A minisztérium új fegyvert kapott, a kezébe fa TOK elfogadtatásához. Az Oktatókutató Intézet a minisztérium finanszírozásával 1000 pedagógus (0,67%), körében végzett közvéleménykutatásáról tartott sajtótájékoztatót. A legfontosabb adatok: 98% tud a tervezetről, 92%-nak van véleménye és 57% vett részt valamilyen vitafórumon. A tanárok 75%-a szerint kell szakmai felügyelet az iskolák igazgatása felett. Ezzel a feladattal a kérdezettek 43%-a a területi oktatási központokat, 14% az államot, 11% az iskolaszéket, 9% az önkormányzatokat bízna meg. Az új fegyver tehát a 43%.

Utánajártam, hogyan is miért rukkolt ezzel elő az Oktatókutató Intézet most, azaz január 31-én, a vélemények lezárásának határideje előtt. Hiszen inkább az érdekelné most a szakmát, hogyan áll a törvénykonceptióra 2 hónapja érkező vélemények összesítése. A minisztérium többször kinyilatkoztatta, hogy a véleményeket átadta az Oktatókutató, illetve az Országos Közoktatási Intézetnek feldolgozásra, a módosító javaslatok mérlegelésére és szükséges korrekciók elvégzésére.

Közvéleménykutatás és a közösségek véleménye

Kozma Tamás, az Oktatókutató Intézet igazgatója legnagyobb meglepetésemre közölte, hogy talán 10 véleményt látott eddig, ugyanis a többen még a minisztérium dolgozik, jöhetnek, ők már elkészítették a február elején nyilvánosságra kerülő következő változatot. A két nyilatkozat sehogy sem fedi egymást, sőt...

Ezután a közvéleménykutatás kérdőívén különösen, a TOK-ra vonatkozó kérdésekre voltam kíváncsi. Kik felügyelnek szakmailag az iskolákat? – így fogalmaz a kérdőív. A megkérdezettek az alábbiakat válaszolhatták: állam; önkormányzat; Területi Oktatásügyi Központok; egyetem; egyéb.

Nem vagyok kutató, de ebben az egy kérdésben is több problémát látok. Egyrészt: az adható válaszok nem adnak lehetőséget azoknak, akik nem igénylik a felügyeletet. Másrészt: az állam és a TOK együttes megjelenésével az „állam” kétszer szerepel, hiszen tervezetten a TOK állami intézmény. Ugyanakkor a pedagógiai intézet, mint választási lehetőség, nincs a felsoroltak között.

Az aláhúzással jelölt válaszok 43%-a a TOK-ra voksolt. Holott a nevelők többsége még mindig a pedagógiai intézetben látja megvalósíthatónak a szakmai, tartalmi irányítást.

Ezt saját „felmérésünk” is igazolja. Többször pedagógus véleményét tudjuk szembeállítani az OKI kutatásával. Az Új Katedra pedagógusszerkesztőinek országjárása, a hozzánk telefonon

és írásban beérkezett vélemények alapján az a tapasztalatunk, hogy a pedagógusok nem értnek egyet a szakmai funkciók megkettőzésével, feleslegesnek tartják azt. A pedagógusközösségeket képviselő szakmai szervezetek is így vélekednek, azaz a többség elutasítja a TOK-ot.

Éppen ezért igényeljük az iskolák, óvodák, a szakmai csoportok beküldött véleményeibe való betekintési, illetve azoknak hiteles és elemző összefoglalását. Érthetetlen, hogy miért nem kapták meg ezt az anyagot azok, akik ennek földolgozását megnyugtatóan, szakszerűen elvégezhetik; a kutató intézetek. Ehelyett „házon belül” módosítgatják a koncepciót.

Úgy gondolom, nem kell már a küzdőfeleknek új fegyvereket keresni, hanem a meglévőket kell önmagunkhoz méltó módon használni.

Barlai Róbertné

Zöld médiák RÁDIÓMŰSOROK

Bioritmus

Életmód, egészség, környezet. Havonta egyszer, Kossuth rádió, csütörtök reggel 8 ó 20 (30')

Fűtől fáig az erdőben

Havonta egyszer, Kossuth rádió, péntek 8 ó 20–8 ó 50

Kontinensek szántóföldek

Magazin a világ mezőgazdaságáról. Havonta egyszer, Kossuth rádió, szombat 12 ó 30

Más-világ...

Kísérletek a megbomlott harmónia helyreállítására. Háromhetente, Petőfi rádió, kedd 20 ó

Muzsikáló Természet

Változó időpontban, mindkét adón (5')

Nyitnikék

Hetente, Kossuth rádió, hétfő 16 ó 30

Oxlgén

A rádió környezetvédelmi magazinműsora. Havonta egyszer, Petőfi rádió, vasárnap 9 ó 35–11 ó. 1992 (január 5-től minden szombaton, Kossuth rádió, 14-15 ó)

Szonda

Tudományos magazin. Kéthetente, Kossuth rádió, vasárnap 13 ó 30 (ismétlés csütörtök 8 ó 20)

Tér-idő

Tudományos figyelő. Havonta, Kossuth rádió, csütörtök 22 ó 30 (30') (ismétlés Kossuth rádió, péntek 8 ó 20)

Test-őrségben

Egészséges életmódról – gyermekeknek. Havonta, Kossuth rádió, kedd 16 ó 40

Zöld Jelzés

Környezetvédő műsor. Kéthetente, Petőfi rádió, szerdán 18 ó 20 (20')

TV-MŰSOROK

Amőba

Természettudományos műsor gyermekeknek. Kéthetente, MTV 1, szombat 14 ó (30').

Szerkesztő: Csépanyi Marianna. Rendező: Silló Sándor. Producer: ifj. Kollányi Ágoston

Azok a csodálatos állatok

Kéthetente, MTV 2, szombat délután (15'). Szerkesztő: Palugyai István. Rendező: Dévényi

László. Producer: dr. Juhász Árpád

Delta

Tudományos híradó. Minden vasárnap, MTV 2, 18 ó 5 (25')

Írta és összeállította: Várhelyi Tamás. Mltisorvezető: KudlikJúlia. Rendező: ifj. Kollányi Ágoston. Producer: dr. Juhász Árpád

Dimenzió

Tudományos magazin. Havonta, MTV 1 szombat 17 ó 45 (28') Készítik: Bán László, Egyed László, Elek László, Kővári Péter, Lukácsi Béla, Soós Árpád, Vicsek Ferenc, Zelki János. Producer: Kővári Péter

Erdőjárók

Havonta egyszer, MTV 2, szombat délután. Szerkesztő-operatőr: Szabados Tamás. Producer: Gál Mihály

Észbontó

Ismeretterjesztő gyermek-magazin. Hetente, MTV 2, vasárnap délelőtt.

Fűben.Fában

Természetgyógyászati magazin. Kéthetente, MTV 1, pénteken 8 ó 45 (10')

Gaia

Ökológiai filmújság. Kéthetente, MTV 1, csütörtök délután (30')

Gondolkodó

Havonta, MTV 2, péntek este

Kalendárium 1991.

Ismeretterjesztő magazin-műsor. A hétköznapok tudománya. Hetente, MTV 1, szerda 17 ó 30. (30')

Napra-forgó

MTV 2, minden vasárnap 7 ó. Nemcsak zöldség. Életmódmagazin (30') MTV 2, minden második szombaton 10.30 ó. A Tudomány határain. Tudományos ismeretterjesztő magazin Páros heteken, MTV 2, péntek este (30')

Zöld Béka

Környezetvédelmi magazin gyermekeknek. Kéthetente, MTV 1, szombat 14 ó (28')

Zöld Hullám

Környezetvédelmi magazin. Kéthetente, MTV 1, csütörtök 17 ó 30 (30')

Visszacsempészett humán és reál

A tápláló anyáért

Zrínyi Miklós – avagy: Mikola Zrinski – egykori horvát, bánról és magyar költőről nevezték el azt a zalaegerszegi gimnáziumot, amely négy híján száz éve nyitotta meg kapuit az akkori pár tucat tanulni vágyó ifjú előtt. Ma már 723 diák koptatja a padokat. Eddig szinte ingyenesen. S nemcsak koptatja a padokat – néha a tanárok idegeit is – hanem segítségükkel egyre újabb és korszerűbb módszereket hasznosítanak meg ódon falai között. Mind kimagaslóbb eredményességgel.

A csúcson

Nemrég jelent meg a középiskola évkönyve. Egyik lapjáról szemüveges, bajuszkás legény figyel a világba(ra). Ő Boncz András, aki tavaly érettségizett. Csiszár Mariann tanárnő szerint a zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnázium csaknem 100 éves fönállása alatt neki sikerült a legrangosabb eredményt fölmutatnia matematikából és fizikából: 9 különböző, versenyen nyert valamilyen – a legtöbbször 1-3. – helyezést. Nyert? Kiharcolta azt, mert egy ilyen

verseny aligha lottózás vagy totózás.

Ő a csúcson. A gimnázium átlag színvonalára azonban az a jellemző, hogy a különböző felsőfokú tanintézményekbe fölvettek arányában az ország legjobbjai közé került. Igazolva, hogy Budapesten kívül természetesen ugyancsak van színvonal, kezdeményező készség és korszerű gondolkozás. Sőt...

A titok megfejtésére indultunk az egykoron ott okulóknak és a mai tanulóknak, dicső, a többi iskolának vetélytársnak tekinthető gimibe:

– Mind régi, nagy nevű iskolák kerültek az élre: a miskolci Földes, a győri Révai és a többiek. Zalaegerszeg nagyságú városok középiskolái között valóban az élen vagyunk. A megjelent kimutatás is az elmúlt 5 év felvételi arányai szerint rangsorol. Vagyis nem mostani, pillanatnyi, egyszeri eredményről van szó – kezdte a beszélgetést dr. Vajda István igazgató, maga is egykori zrínyis diák. Tavaly a Köznevelésben megjelent egy lista, amely a megelőző hét év átlagát vette sorra. Ebben is az élen szerepeltünk. Magam ezt tartom lényegesnek: hosszú időn át őrizzük ezt az eredményt, s ez nemcsak magas, de egyenletes színvonalat mutat.

Ezután az okokra voltunk kíváncsiak. Ezért az igazgatóval körbejártuk az iskolát, ahol a pincétől a padlásig folyik az oktatás. Ez nem szójáték, tény. Hozzátesszük: az alapos fölújításra szoruló pincéről van szó. Egyébként még az egykori. pedellus lakásból is tantermet kellett kikanyarítani, hogy az említett 723 diákot el tudják helyezni. Az egy osztályra jutó átlag így is 34 tanuló, hiszen itt is érezteti hatását a népességi robbanás. Ilyen körülmények között valóban nem könnyű, s nem is csekélység az iménti eredmények elérése. Vendéglátónk tovább sorolta visszatértünk után az okokat.

– Talán a legelsőként említhetem, hogy régi, nagy hagyományú iskola vagyunk, így a különböző hatások összegeződhetnek. A következő ok: a tanárok többsége maga is zrínyis diák volt egykoron, s ez az érzelmi kötődés erkölcsi többletet kamatozik. Afféle akarati hozamként jelenik meg. Az iskola tanév végi átlaga 8,18 volt, a bukások aránya pedig 2,37; vagyis 36 gyerek lett volna kénytelen osztályt ismételni; a pótvizsgán valamennyien megfelelték, tehát folytathatták tanulmányaikat. Az okokhoz sorjázik biztosan az is, hogy talán épp az előbb elmondottak miatt ide szívesen adják gyermekeiket a városi és Egerszeg környéki szülők, akik közül maguk, is sokan itt végeztek egykoron.

Az egyéniség a lényeg

Ezután olyasmit említett az igazgató, amely talán a legfontosabb, s mutatja a fölfogásbeli változásokat. Úgy állították össze a tantárgyakat, úgy irányítják az oktatást, hogy a gyerekek tehetségük, képességeik, hajlamaik szerint, vagyis, kedvvel tanulhassanak. Szaknyelven ezt nevezik tehetséggondozásnak. Korábban is volt ilyen irányzat, hiszen humán és reál tagozatból áll a gimnázium, de most szinte testre szabottan kapják a lehetőséget a diákok. Az egyediség, az egyéniség itt a lényeg. Az oksági lánc következő szeme is ezzel a fölfogással rokon, bár ez nem egerszegi sajátosság: minden diáknak lehetősége van akarata szerint választani tantárgyat, amelyet különös jókedvvel művelhet. Az első időszakban ez változhat is, hiszen egy elsőstől igazán nem várható el pontos értékítélet. Később azonban a választott tárgyat nagyon elmélyülten kell művelni.

– Ehhez kapcsolódva a többi osztályunkat is áthangoltuk erre a hullámhosszra – folytatta a

magyarozatot a matematikus-fizikus igazgató. – Vagyis a szakosított osztályokon kívül a többiekben is kibontakoztathatja tehetségét a gyerek. Kissé visszacsempesztük a humán és a reál tagozatot. Dehát ez nem új találmány.

Pedig a megyében nincs még egy ilyen iskola.

– Tudomásom szerint sincs. Ez a mi különlegességünk Zalában. A lényeg az, hogy eddig a harmadik osztálytól választhattak a gyerekek kedvükre való tantárgyat, illetve aszerint, hogy hol akarnak továbbtanulni. Minthogy hivatalos mód és lehetőség kínálkozott, ezt a lehetőséget előre hoztuk az első osztályba. Ezáltal nagyobb a gyerekek „nekifutási” lehetősége, hosszabb a fölemelkedéshez szükséges pálya. Így jobban el is mélyedhetnek a kedvenc tantárgyakban. Az elsőben 1, a másodikban 2 ilyen tantárgyat választhat magának a tanuló: azt, amelyik majd a fölvételi tárgya lesz. Mint említettem, a választhatóság menet közben is fönnáll.

Nos, hát itt vagyunk a gyökereknél. Visszakanyarodtunk a fölvételihez, az elején említett eredmény nyitjánál állunk. Kolumbusz tojása. No és mit szól mindehhez a város, az önkormányzat? Csurran-csöppen-e, netán folyik a segítség?

– Épp most készülődöm a polgármesteri hivatalba. A riport után máris indulok. Az eredményről készséggel adok tájékoztatást – felelt dr. Vajda István.

Az események menetét kissé megszakítva mindjárt ideírjuk: visszatérve az igazgató igazán elégedett lehetett. A tantestület által szükségesnek tartott segítségre lehet számítani. Ilyen célra minden bizonnyal szívesen adják adóforintjaikat az állampolgárok.

A 24 órások

Van mire fordítani a pénzt. A pinceoktatás kényszere nem sokáig tartható, mindenképpen egészségtelen. Ha már egyszer az egészségnél tartunk; a mens sana in corpore sano elvét nézve is akad tennivaló bőséggel. A tornaterem akkora most is, amekkora mindig is volt, csakhogy fele ekkora létszámra méretezve. Mit mond erről Szikszay György tanár?

– Jókora átalakításra van szükség – harsogta túl a kosármecceknél szokásos harsányságot; épp a 24 órások élték ki hajlamaikat. A 24 órások annyit tesz, hogy nemrég a városi tévé által is közvetített csúcs született: a zrinyis fiúk 24 órán át, egyfolytában kosaraztak. Ami az átalakítást illeti, igaza van a tanárnak: a salétromfoltok már a terem fele magasságába kúsztak föl. –Nemcsak ez a baj. Kinötte már az iskola a tornatermet: 21 osztály akar itt mozogni. Nagyon nehéz okosan beosztani ezt a pöttöm tornatermet. Olyan terem kellene, amely nemcsak a testnevelési – vagy sportigényeknek felel meg, hanem iskolai rendezvényekre is alkalmas.

–

Valódi dicsősége lesz nemcsak az iskolának, hanem a városnak is, ha kapunyitásának 100. évfordulóján nemcsak szellemiekben, hanem testi valóságban is megújul a „gimi”. Erre minden esélye megvan. Már a riport elkészülte után mondta el az igazgató, hogy egykori zrinyis építészmérnökök – köztük az ismeri Baránka József – vállalták, hogy teljesen új tornaterem-tervet készítenek. Az érte járó tiszteletdíjat pedig följánlják az alapítvány javára. Ugyanis Dukai Andrea és néhány osztálytársa tavaly kezdeményezte az Alma Mater Egyesület létrehozását, amelyhez máris igen sok egykori diák, ma jeles beosztásokat betöltő hölgy és úr csatlakozott, fölkarolván ma az egykori tápláló anyát.

ÍGY ÍROK ÉN**A rend íze**

A ma,
az csak néhány hónap,
ütődött naptári év.

Folytonos pászták a fűben,
szimatom langyos vért szagol.
Egy új csapás a régiből.
A ma már csak néhány hónap,

aztán helyre áll a Rend,
a kozmosz üres homályba bújik.

Remény.
Újabb csapások.
Csend. Üresség.
És ütődött naptári, év.

Nem látsz

Szeretném arcod
elfordítani a fénytől,
hogy végre sötét
szemembe nézhess,
és megmondd, mit látsz.

Rossz álmom

Mikor álmodom,
akkor, ugye, élek?
Felém száll, rést sír
belém,
eldönt, végigcsorog
rajtam.
Belém szövi vázát
hálót,
elveszek benne csak
félek,
kapálózom, kopott
kőrmöm
csapdát érez, sírok,
könnyek,
forró cseppek arcomon,
benne
úszik, fullad, remeg.
Testem
lázás eszmélet
lassan,
szétszökik a fáradt
éjbe,

és csak bámulom a
sötét,
ablakkeretbe szorult
 eget.

Egy festékesvödör sírjára

És tartottak bennem
sok festéket,
mivel
a szürke falakat festeni lehet,
kéket, opál-bronzot,
türkiz-sárgát vagy
halványrózsaszínt,
és én őriztem hűn,
mi bennem lötyögött.
Rikító színek zúgtak,
megannyi élet,
megannyi kín,
megannyi hús-vér eleven.
Életem a színek csodás életét,
megértem sok zöld tavaszt,
magamban kongó úrt cseréltem.

S most, föld alatt,
kérges váladék szárad
valaha fényes
zománcomon.
Csatai Richárd III.o. gimnazista

A „Legyen világosság”-ra

Reggel homályosan ébredt.

Valami mozgott benne, szelíden zakatolt, valami zsongás. Pontosan tudta, mi az. De még várnia kellett.

Miközben mosakodott, rájött lassan, hogy mi kattog úgy az ereiben. Szépséget érzett, lágyan ívelő formákat, lepkeszárnyat, virágszirmot: erről fog írni. Még nem látta maga előtt a szöveget, a betűk megnyugtató sorait.

Csak virágszirmot, gyönyörű virágét. Felöltözött, az utcára ment. Tudta, hogy találkozni fog a tökéletes, harmonikus szépséggel, mert MOST úgy AKARJA. Nem képzelte el előre, nem szőtt álmokat. A megvilágosodásra várt, a képre, amit majd szavakká fonnál. És egyszercsak észrevette Őt. Megbabonázva nézte. Még nem szerette, csak csodálta. Mint ahogy csodáljuk a nap fényét, a világok távoli ragyogását. Aztán eltűnt a nő. Hosszú idő után tért magához. Agyában látatenger hullámozott. Betűk álltak elő a semmiből a mindenség felé. Tisztán látta az arcot. Tisztán AKARTA látni. Lélekszakadva rohant haza, lázasan körmölte a betűket. Sok-sok jegyet, érzést egymás után. Lassan összeállt a mű. Keze még száguldva rohant tovább, feledte a szirmokat, a madarak röptét, mindent.

Lelkét, előntötte a nyugalom. Elégedetten sóhajtott, ÁTKAROLTA, MAGÁBA VETTE mint tükrét a hatalmas, végtelen szépségnek.

Csatai Richárd

GYILKOS SZÓ

Gyilkos szó ez most számomra, hogy szerelem,
mert mindháromnak azt mondtam, hogy szeretem.
Ragályi Márton 6. o. Törökbálint

A RAB'

Sötét pincébe beszivárog egy kicsi fény,
egy egészen kicsi lélek.
A pincében csak én vagyok egyedül,
és már nem nagyon félek.
Megérintem kezemmel a sugarat,
oly lágyan simogató,
Körülnézek a piszkos pincében,
de a fény a szabadba csalogató.
El vagyok zárva itt a világtól,
sötét van, de a fény segít.
Megsimogatja maszatos arcomat,
boldog vagyok, a sugár hevít.
Ölelem, simogatom, játszom a fénnel,
ő az én babám!
Szeretem őt, csak el ne menjen soha!
Hiába csak egy kicsi félhomály...
Úgy szeretnék szembe nézni veled,
látni arcodat.
Megfogni szívedet, egy kis szeretet,
megfogni karodat.
Vigyél el innen engem!
Szomorú vagyok!
Ha itt hagysz a sötét pincében
menten meghalok!
Készül elmenni a fény,
és a sötétség elszabadul,
A rab belenéz a fénysugárba,
és mosolyogva megvakul.
Chován Gábor 8. o. Törökbálint

Hogyan job?

EGYÜTT vagy kínlódva, egymás mellett EGYEDÜL?

Közeleg a második szülői értekezlet ideje. Emlékeimben elvonul a sok óvodai szülői értekezlet, amin pszichológusként, anyaként és nagyanaként vettem részt. Be kell vallanom, hogy többnyire rosszul éreztem magam: bosszankodtam, unatkoztam, elfecsérelt időnek éreztem az ottlétet, kevés lényeges információt tudott. nyújtani úgy az értekezletet tartó

pedagógus, mint az ott ülő szülő.

Holott tudtam (mert láttam) milyen lelkiismeretesen készült az óvónő! Milyen gyakran jelent meg frissen berakott hajjal, elegáns ruhában, evvel, is emelve az esemény fontosságát. És többször hallottam – nem kis meglepetésemre –, hogy elmondta, milyen izgatott, hogy otthon végigpróbálta már az elmondandó szövegét, hogy mennyire szeretne már túl lenni az egészen, hogy ugyanúgy várja a végét, mint a legtöbb szülő.

Ekkor kezdtem el gondolkozni, hogy mi is lehet mindennek a hátterében? Hiszen köztudott, hogy a 3-6 éves gyermeknek az óvoda jelenti többnyire az első elszakadást az anyától, a családtól. A gyermek, magával hozza múltját, azonosít az otthonnal. Megérteni, de megismerni sem lehet igazán az „előzmények” ismerete nélkül.

Azután megjelent előttem a szorongó szülő, aki szenved, amikor becsukódik az óvodai csoportszoba ajtaja és ő kívül reked; gyermeke élményeket szerez, melyekről ő nem tud többé, pedig mennyire kívánczogna részt venni az eseményekben! És milyen csalódott, amikor gyermeke délután kérdései özönére alig válaszol.

A szakirodalomban rengeteget olvastam a „munkáról a szülőkkel”, mely szinte azonos súlyú a gyermekkel történő foglalkozással. Vajon ez, nálunk miért nem sikerül?

Valószínű, hogy az óvónő úgy érzi – miután ő a pedagógus –, neki kell a gyermekről nyilatkozni, okosat mondani, nevelési tanácsokat adni, a gyermeket értékelni, a szülőt „oktatni”. A szülő így gyakran a kisdíák szerepébe kényszerül: védekezik, ígéretet, büntudata támad, szégyelli magát.

Megszűnt, vagy ki sem alakult az egyenrangú kapcsolat, melynek célja volna együtt megérteni, formálni, segíteni a gyermeket. És valóban a hajszolt életritmus, a sok megélhető gond idő előtt eltávolítja egymástól a szülőt és gyermekét; a szülők büntudata erősödik, idegessé, türelmetlenné válnak. Az óvónő pedig, aki úgy érzi, neki kell pótolni, a szülőket, megmenteni a gyermeket, haragudni kezd a szülőre.

A kapcsolat tehát még romlik, a mosolygás mögött egymás elleni indulatok bújnak meg, a beszélgetésük gyakran őszintétlenné válik.

Megpróbáltunk pár évvel ezelőtt néhány csoportban változtatni a kialakult, megmerevedett szokásokon. Miután az első próbálkozásunk óta már 3–4 év eltelt és látszik az igen jó eredmény, röviden ismertetem kísérletünket.

A gyermekét, a kiscsoportba beiratkozó szülőt három-négyen fogadjuk: a két óvónő, a vezető óvónő és a pszichológus. Leültetjük és megkérjük 15-20 percig meséljen gyermekéről, szokásairól, otthonukról. A beszoktatás ideje alatt ezek a beszélgetések folytatódnak. Szülői értekezlet helyett havi 1-2 alkalommal szülői összejövetelt rendezünk, amelyen természetesen nem kötelező részt venni, de egy-két kivétellel mégis mindenki ott van. A szülők mesélnek gyermekükről, egymásnak adnak tanácsot, egymással beszélnek meg nevelési gondjaikat. Az óvónők és a pszichológus egyenrangú tagja a beszélgető csoportnak.

Mindenki beszél, kérdez, eldicsekszik gyermeke ügyességével, panaszkodik a nehézségeket ecsetelve. És a csoport a mi gyerekeink csoportjává válik; a szülők tele vannak ötlettel,

aktivitással, alig lehet véget vetni a beszélgetéseknek. Előfordul, hogy az óvónő segít megoldani a szülők nehézségeit, de az is gyakori, hogy a szülő segít, tanácsot ad az óvónőnek. Közben sor kerül a szülői értekezlet témaköreinek megbeszélésére is, hasonló nyíltsággal.

Mindenki megnyugodva, jó érzéssel megy haza a gyermekéért kifejtett közös munka örömeivel.

Marót Júlia

A Nemzeti Alaptantervről – csalódottan

Mint harminc éve gyakorló humán műveltségű pedagógus, nagy érdeklődéssel olvastam a régóta várt Nemzeti Alaptantervet, s hadd írjam meg röviden a teljes, 162 oldalas változat elolvasása után bennem felmerült gondolatokat.

Első csalódás akkor ért, mikor a szerző nevét kerestem, de sehol sem találtam. Ez különböző találgatásokra adhat okot. Az eddigi tanterveket és tanítási gyakorlatot ismerve megújulást és ennek konkrét lépéseit kerestem a műben, s ehelyett a régi tanterv és szépen hangzó általánosságok keveredését találtam benne. Az alaptanterv az 1978-as általános iskolai tanterv struktúrájával azonos, s azt bizony már akkor is elavultnak érezte sok gyakorló pedagógus, s nagyon általánosnak a tananyagjelöléseket. A kisgyerekeknél a különböző készségek kialakítása lenne fontosabb (tanulás, fogalmazás, olvasás, helyesírás készsége), s nem pedig a tantárgyakban és ismeretanyagban való gondolkodás már az alsó osztályokban. Túl általánosnak és kivihetetlennek tűnnek a szintmeghatározások, a vizsgakövetelmények. A régi tanterv az igazság fogalmát az igazságos és igazságtalanháborúhoz kapcsolta, a háború most elmaradt, de valami erkölcsi szellemi támaszték szükséges lenné; a régi kísérszöveget nem elég egyszerűen elhagyni, új, értékesnek bizonyult hagyományok beiktatásáról is gondoskodni kell.

Mint történelem és nyelv szakos tanár furcsállottam, hogy előírja a diáknak azt a lehető legtermészetesebb dolgot, hogy ismerje magyar aranybullát, de hogy milyen előzményekkel, milyen világtörténelmi kitekintéssel, illetve hogy a következményeket mennyire ismerje, arról nincs szó. Ugyanúgy merő általánosságnak éreztem, hogy a vizsgázó tanuló ismerje a mohácsi vészt, s történelmünk egyéb fordulót is, melyeket a Nemzeti Alaptantervtől függetlenül is; mindig is ismert és remélhetőleg ismerni is fog. A történelemtanárokat kínzó konkrét kérdésekre (például, hogy milyen legyen az egyetemes és a magyar történelem tanításának aránya, mennyiben használjon és milyen forrásokat, a meginduló nagy nyelvtanulási lázat hogy tudnánk a történelemórán vagy a magyarórán kihasználni) nem kap a gyakorló pedagógus választ.

Mint magyar szakos tanár hiányosságnak éreztem azt, hogy a memoriterek nagyobb mennyiségben való megkövetelésére nem helyez hangsúlyt a NAT, valamint az olyan készség megszervezésére, mint az akadozás nélküli hangos olvasás, melyre ma már középiskolát végzetteink többség se képes, sajnos.

Még inkább közismert általánosságokat éreztem. az idegen nyelv tanítása fejezetnél, ahol olyan nyilvánvaló tény is közölnek velünk, hogy a passzív szavak száma minden egyes esetben haladja meg az aktív szavakét. Ma, amikor a nyelvtanítás ilyen óriási átalakuláson

megy át, sokkal több konkrétumot várna el a gyakorló pedagógus a nyelvi résztől.

Dr. Gálffy Sándor
tanár

Erkölcstant az iskolába

Sok szó esik manapság a bűnözésről, a bűncselekmények egyre növekvő számáról, mellyel szemben a társadalom szinte tehetetlen. Azokat az embereket, akik bűncselekményekből akarnak megélni, nehéz a bűnözés útjáról letéríteni. Könnyebb lenne megakadályozni őket abban, hogy erre az útra térjenek. A megelőzés könnyebb, mint a gyógyítás és kevesebbe is kerül. A megelőzés első lépése a fiatalok erkölcsi oktatása lenne.

Miért nincs?

Jelenleg Magyarországon az iskolákban nincs erkölcstan oktatás. Hiszen a parlamentben a politikai pártok leszavazták a kötelező hittant, és nem gondoskodtak arról, hogy helyette legyen valamilyen erkölcstan oktatás. Így ma a gyerekek ugyanúgy erkölcsi nevelés nélkül nőnek fel, mint az elmúlt 40 évben.

De nézzük meg, hogy milyen erkölcstan oktatás volt a háború előtt. Akkor kötelező tárgy volt a hittan, de ez nem okozott problémát, mert a lakosság 90%-a tartozott valamilyen valláshoz, így a szülők igényelték is, hogy a gyermekük hittant tanuljon. Természetesen ez nem volt azonos az erkölcstannal. Három fő részből állott:

- Az adott vallás igazságainak megismertetése, annak megvédése;
- Az Isten iránti hit ébresztése;
- Erkölcsi nevelés.

Ha az eredmény sokszor el is maradt, a gyerekek erkölcsi tekintetében kaptak valamit, amit felnőtt korban saját gyerekeiknek is át tudtak adni.

A háború utáni politikai rendszerváltás megszüntette az iskolákban a hittant és helyette nem vezettek be erkölcstant. Ennek hiányát most érezzük igazán, mikor nem tudjuk megoldani azokat a társadalmi, egészségügyi, szociális, sőt gazdasági problémákat, melyek közvetve vagy közvetlenül erkölcsi okokra vezethetők vissza.

Elvileg már tavaly be lehetett volna vezetni az iskolákba a kötelező erkölcstani nevelést, de ez még az idén sem történt meg. Csupán tervbe van véve. Addig is tenni kellene valamit az ügy érdekében. A politikai pártok a megoldást az egyházakra bízzák. Azonban tudomásul kell venni, hogy Magyarország már régen nem keresztény ország, mint volt a háború előtt. Ma a lakosságnak csak egy kisebbsége érdeklődik a vallások iránt.

Mivel demokrácia és vallásszabadság van, tiszteletben kell tartani az embereknek azt a kívánságát, hogy vallásokhoz akarnak tartozni, de azt is, hogy hanem akarnak egyikhez sem tartozni. Azok egy gyermekek, akiknek szülei a vallások iránt érdeklődnek, a hittanoktatás keretében kapnak erkölcsi nevelést. De azok a gyermekek, akiknek szülei nem akarják gyermekeiket hitre nevelni, kimaradnak az erkölcsi oktatásból. Ily módon az iskola egy kisebbségnek (kb. 20%) biztosítja az erkölcstant, a többségnek nem. Az erkölcsi oktatás pedig állampolgári jogon járna a gyerekeknek. Aki enélkül nő fel, nem indul egyenlő eséllyel az

életbe azzal szemben, aki részesült erkölcsi nevelésben. Mit vétett az a gyermek, akinek szülei nem szimpatizálnak a vallásokkal, hogy hátrányba kerüljön a többi gyerekkel szemben?

Tennivalóik

Felmerül a kérdés, hogy mit tegyünk most? Térjünk vissza a háború előtti állapotra? Ez nem lehetséges, mivel a lakosság túlnyomó többsége nem tartozik vallásokhoz és nem igényli a hittanoktatást. A megoldás az erkölcsstan tantárgy bevezetése lenne. De amíg ez megtörténik, addig is tehetünk valamit. Ma már az iskolák önállósága lehetővé teszi, hogy ne várjunk mindent felülről, hanem önállóan cselekedjünk. Mi az, amit tehetünk?

Tavaly ősszel egy megyei napilapban hírt adtam, egy olyan kezdeményezésről, amit a Fűzfőgyártelepi Általános Iskolában vezettem be. Biblia-szakkört szerveztem külön az alsósoknak és külön a felsősöknek, heti 1 órában. Célom az volt, hogy ezen keresztül valamilyen erkölcsstant tanítsak a gyerekeknek. Ilyen szakkört minden oktatási intézményben lehet indítani. Azonban két feltétele van: társadalmi munkában kell végezni, és a hallgatóságát mindenkinek magának kell megszerveznie.

Mi az, amit tanítani lehet? Az alsósoknak bibliai történeteket. Szép meseszerű történetek vannak a Bibliában, amit a gyerekek szívesen hallgatnak. Célszerű képes Bibliát használni, amit a tanulók állandóan nézegethetnek és a történeteket képekhez köthetik. A történetekből erkölcsi tanulság vonható le. A felsősöknek bibliai erkölcsstant tanítottam. A bűnökről és az erényekről, a jellem kialakításáról és a helyes viselkedésről volt szó. A gyerekek elmondták, hogy ők hogyan viselkednek, én pedig arról szóltam, hogy mi az, ami a Biblia szerint helyes. Kitűnt, hogy a gyerekek az erkölcsi törvények egy részét nem ismerik és nem is helyeslik. Azt a törvényt helyeslik, ami öbennük van és ez a bűnnek a törvénye. Az erkölcsi nevelésnek az volna a célja, hogy az erkölcsi törvényeket megismerjék és be is tartsák. Ehhez azonban fel kell nőni az erkölcsi törvény szintjéig. Vagy legalábbis tudatában kell legyenek annak a távolságnak, ami az erkölcsi szintjük között van. Az erkölcsi nevelés első lépése az oktatás. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ha az összes erkölcsi törvény és saját erkölcsi ismeretek birtokában vannak is, a törvényt be is fogják tartani. El kellene jutni, addig a szintig, hogy belássák: a törvény nemcsak a társadalom, hanem az egyén érdekét is védi, és a törvényt a sajátboldogulásunk és lelki békességünk érdekében kell betartani.

Tanulság: A Biblia-szakkör alkalmas arra, hogy elkezdjük az erkölcsstan oktatást az iskolákban. Azonban a szülők szerepe fontos.

Van, akinek a gyereke szeretett volna járni, de a szülő nem engedte,
van, aki a gyérekre bízta, hogy akar-e járni,
van, aki szerette volna, de a gyerek nem akart járni,
van, aki a gyerekével együtt igényelte a bibliai foglalkozást.

Az első két esetben a szülő negatívan viszonyult a kérdéshez. Nem szabad a gyerekre bízni, hogy meg akarja-e ismerni az erkölcsi törvényeket, vagy sem. Sok szülő azt mondja, hogy majd ha felnőtt a gyereke, döntse el Ő, hogy vallásos akar-e lenni, vagy sem. Ez rendben van. De az erkölcsi nevelést nem felnőtt korban kell adni az embernek, mikor már nem lehet rajta javítani, mert kialakult a jelleme; hanem kis korban kell elkezdni, mikor a gyerek még alakítható. A harmadik esetben a szülő nagyon könnyen belenyugodott abba, hogy a gyereke nem akar erkölcsstan oktatásra járni. Vajon ilyen könnyen belenyugszik-e abba, ha a gyereke nem akar zenét vagy idegen nyelvet tanulni? Bizonyára nem. Pedig az erkölcsstan fontosabb a zenénél és az idegen nyelvnél is.

Ki oktassa?

Egy másik lehetőség az iskolai erkölcsstani oktatásra az osztályfőnöki óra. A Fűzfőgyártelepi Szakmunkásképző és Irányítástechnikai Szakközépiskolában kísérleti erkölcsstantanítást végeztem osztályfőnöki órákon. Az osztályfőnökök átengedtek részemre órákat erre a célra. Ez esetben figyelembe vettem, hogy a gyerekek többsége hitetlen, de van köztük hívő és vallásos is. Ez utóbbiak különböző felekezetekhez tartozhatnak. Olyan erkölcsstant kell tanítani az iskolákban, mely mind hívőnek, mind hitetlennek megfelel. Erre a célra csak egyetlen könyv jöhet számításba, és ez a Biblia. A hitetlen embernek is szüksége van az erkölcsi törvényre és a Biblia az egész emberiség közkinccse, nemcsak a vallásoké. A Biblia tartalmazza mindazokat az erkölcsi törvényeket és parancsokat, melyek az egyén és a társadalom életére vonatkoznak. Az erkölcsi törvények a Bibliában elszórva találhatók.

Ezeket az erkölcsi törvényeket olyan formában adjuk elő, hogy azt a hitetlen ember is megértse és elfogadja. A gyerekeknek először meg kell ismerni azt, hogy milyen az ember. Mik a bűnei és mik az erényei. Mi az ember viszonya a törvényhez, mi az ember fejlődésének útja és lehetősége, milyen az emberi élet, milyen törvényszerűségei vannak és hogyan kell alkalmazkodni adott helyzetekben, hogy lehet boldog az ember és mi az emberi élet célja és értelme stb. Mivel jelenleg még könyv nincs az oktatott anyagát a gyerekeknek le kell diktálni egy füzetbe.

Az erkölcsstan oktatásnál lényeges, hogy ne csak a tanár beszéljen, hanem a gyerekek is hozzászóljanak a témához. Mondják el véleményüket, kifogásukat, és tegyék fel kérdéseiket. De ki oktassa az erkölcsstant? Az, aki önként vállalkozik rá és ért is hozzá, főleg aki úgy is él, ahogyan tanít. Lehet külső előadó, de lehet a tanári karon belüli is. A legtöbb helyen társadalmi munkában kell ezt végezni, mert anyagi lehetőség nem áll rendelkezésre erre a célra. Ez a megoldás mindaddig érvényben lehet és minden iskolában bevezethető, amíg egy önálló erkölcsstan tantárgy fel nem váltja ezt.

Dr. Légrádi László

Részletek a közoktatás minőségi megújulásának programjából**Zsolnai József****A JÁTÉKKULTÚRA FEJLESZTÉSE****I. PROBLÉMAHÁTTÉR**

A mai magyar iskola intellektualizáló beállítottsága a „tudományosság elvén” kívül legfeljebb a művészeti foglalkozást, sportot tűri meg programjában, de mindenképpen „komoly” feladatokat ellátó intézménynek tekinti magát. Ebben az iskolában nincs idő a játékra. Akkor sem, ha az iskolába kerülő hatévesek alapvető tevékenysége a játék. S az már szóba sem kerülhet, hogy a „homo ludens” továbbélésének, sőt fejlesztésének biztosítása a tízéves kor után is még az iskola feladata lehetne. Mindezek abból a téves felfogásból erednek, mely szerint a játék beemelése valamely más fontos tevékenységtől venné el az időt. E felfogás a játékot öncélúnak tekinti. Figyelmen kívül hagyja, a játék eleve képességfejlesztő voltát, s motiváló, lelkiegyensúly-biztosító szerepét. Nem látja benne az iskolát gyermek- és emberközeli; elviselhetővé változtató, ugyanakkor a gazdag tanulási lehetőséget biztosító eszközt.

A játéknak az iskolából való kiszorításában a laikus közvélemény is támogatást nyújt. Ezen

egyvetértés eredményeként marad ki az iskolai tananyagból a kultúra egy sajátos szelete.: az évezredek során összegyűlt, az emberre nagyon is jellemző játék.

II. CÉLKITŰZÉS

Szükséges olyan iskolai programok kidolgozása, amelyek magukba foglalják a játékkultúrát is. E programok részben tartalmazzák a játékok különféle csoportjainak – életkorhoz igazított – oktatását. Részben pedig – nem, egyetlen tantárgyba sűrítve – az iskola egészét kell hogy szője a játék, mint motiváló tevékenység és mint a képességfejlesztés egyik formája.

III. SZAKMAI HÁTTÉR

Az előző célkitűzés realizálásához kellő mennyiségű tudásunk halmozódott fel. Nem annyira a pedagógia, inkább a fejlődépszichológia és filozófiai antropológia terén.

A játék olyan képesség-kibontakoztató, fantáziavezette tevékenység, mely – következménynélküliségénél fogva – nem lehet kötelesség: nem követelhető, és soha nem is követelt. A képességek társadalmi következmények nélküli, kibontakoztatása egyrészt a képességkibontás meg nem követelhetőségét jelenti, másrészt sajátos szabadságszférát és szabadságtudatot teremt. Ez egy negatív és pozitív mozzanat összefonódása. A negatív a meg nem követelhetőség, a pozitív a képesség-kibontakoztatás motívuma. De nem hangsúlyozhatjuk eléggé, hogy akár a szabadság pozitív, akár negatív mozzanata kerül előtérbe, a játéknál mindig szubjektív szabadságról van szó. Mert, hogy az ember az „igazi” életben realizálhatja-e képességeit és miként, arról a játék még mit sem mond. A gyermekek világában – mivel még nem jutottak el a mindennapi élet önálló folytatásának fokára – a szubjektív szabadság szükségképpen nagyobb szerepet játszik. Számukra tehát a játék „természetes” életforma, az életre való előkészület nem tudatosított formája. (Heller Ágnes) Mindez, egy gyermekhez igazított iskolaügy szempontjából nem jelent egyebet, mint azt, hogy – a „játék megengedése”, a „játékos oktatás” mellett – játéktanulásra, játékoktatásra is szükség van. Nem csak az óvodában, hanem az általános és a középfokú képzésben is. A játéknak azonban nem csupán a képességfejlesztő hozama teszi ezt indokolttá, nem csak az, hogy a gyereket „lekössék” általa, nem csak az, hogy az iskola felkészítse őket a kulturált szabadidő-eltöltésre, hanem az is, hogy lássák: hol a játék határa; hol kezdődik. az élet, hol lép be a moralitás, hol a határ a következmény és a következménynélküliség között. Még egyszerűbben: mi a különbség szerepjátszás (nem szerepjáték!) és az önmegvalósítást, a képesség-kibontakoztatást biztosító játék között.

IV. FEJLESZTÉSI PROGRAM

A játékkultúra fejlesztése a következő részprogramok iskolai programba illesztését, kidolgozását igényli:

- a) fantáziajátékok;
- b) mimetikus (szerep)játékok;
- c) szabályjátékok;
- d) népi gyermekjátékok;
- e) konstruáló játékok;
- f) sportjátékok;
- g) sakk.

1. A kultuskormányzat és az Országos Közoktatási Tanács teendői a játékkultúra fejlesztésében

- a) Pályázatot ír ki olyan pedagógiai programok készítésére – az általános iskola és a

középiskola számára –, amelyek tartalmazzák a különféle játékcsoportok oktatását.

b) Kezdeményezi játékterápia-programok kidolgozását – elsősorban általános iskolai – úgynevezett nehezen kezelhető gyerekek számára.

c) Olyan kutatásokat támogat, amelyek a játépszichológia eredményeinek az oktatásban történő alkalmazási lehetőségeit vizsgálja.

d) Finanszírozza egy olyan játéktúdió létrehozását, amely az oktatásügyben használható, alkalmazható játékok összegyűjtésével, gyártásával (eszközök, módszerek), terjesztésével foglalkozik.

2. A fejlesztőintézetek szerepe a játékkultúra fejlesztésében

a) Pedagógiai kutatásokat indítanak orvos szakemberek bevonásával annak érdekében, hogy megtudhassuk: a játék, mint képességfejlesztő eszköz, tömeges iskolai alkalmazása miként hat a tanulói fejlődés lelki egészségére.

b) Programokat dolgoznak ki a különböző játékcsoportok tanításához, különböző életkorú tanulók számára.

c) Játékterápia-programokat dolgoznak ki a nehezen kezelhető, pszichésen sérült tanulók számára az alsófokú oktatáshoz.

d) Szakemberekkel működtetik az MKM által létrehozott oktatási játéktúdiót, az oktatásban alkalmazható játékokat dolgoztatnak ki, valamint készítetnek.

e) Továbbképzéseket szerveznek, amelyeken játékok oktatására, játékkismeretre, valamint képességfejlesztő játékok alkalmazására készítik fel a pedagógusokat. E területen szaktanácsadást is vállalnak.

3. Az önkormányzatok és iskolaszékek lehetséges szerepe a játékkultúra fejlesztésében

a) A helyi játékszokások, népi gyermekjátékok összegyűjtését szorgalmazzák, és ösztönzik az iskolákat annak felhasználására.

b) Olyan helyi iskolai programok kidolgozását szorgalmazzák, amelyek kiterjednek a játékkultúrára is.

c) Az esztétikus környezet kialakítása mellett segítséget nyújtanak mind az általános iskola, mind a középiskola – életkornak megfelelő – játékeszközökkel való ellátásához.

4. Az iskolák szerepe a játékkultúra fejlesztésében

a) Olyan belső térszerkezet kialakítására törekszik, amely lehetőséget nyújt a tanulóknak a játékokra is.

b) A helyi iskolai programba beépítik a lakóhely jellegzetes játékeit, valamint a fejlesztőintézetek által kínált képességfejlesztő programokat (képességfejlesztő játékok, játékfélék oktatása).

c) Játékversenyeket szerveznek.

d) A lakóhely neves játékkészítőit (vagy a tágabb környezet) „játékmestereit” bevonják az iskolai oktatásba.

e) Programokat választanak ki helyi alkalmazásra. Szaktanácsadók folyamatos segítségével mellett a játékterápiára felkészített pedagógusokkal törekszenek a pszichésen sérült, nehezen kezelhető gyerekek problémáinak csökkentésére.

5. Az oktatási rendszer környezetének szerepe a játékkultúra fejlesztésében

Ma Magyarországon nagyon kevesen akadnak, akik a játékot az iskolában – egy minimális mértéktől eltekintve – helyénvalónak találnák: játékkellenes felnőtt társadalmunk. Elsősorban arra van tehát szükség, hogy a környezetnek, főleg az iskolába járó gyerekek szüleinek, a játékot lebecsülő szemléletén változtatni tudjon az iskola. (Szakmai érvekkel, játékokat

bemutató rendezvényekkel, nyílt napokon stb.)

6. Számba vehető következmények a játékkultúra fejlesztésében

Amennyiben a játékkultúrát az oktatásügy sikeresen tudja adaptálni programjába, annak több pozitívuma is várható. Segítségével sikerül az iskola humanizálása. Való igaz azonban, hogy a játékkultúra szakszerűtlen, gazdaságtalan „kezelése” – személyiségfejlesztő hozama mellett – csökkentheti az oktatás hatékonyságát.

Beszélgetés egy pályaelhagyóval Diplomás báltáncosnő a reflektorfényben

Hivatásunk gyakorlása oly kevés megbecsüléssel találkozik, hogy erről már szólni sem érdemes. Tapasztaljuk, érezzük, minden változás csak újabb terhek ránktelepedését jelenti. Az új típusú állampolgár nagyüzemi előállítását már hosszú ideje csak a pedagógusok újabb gúzsbakötésével tudja elképzelni minden döntéshozó tényező. Nem is csodálkozunk tehát, ha pályaelhagyókról hallunk. Föl sem kapjuk a fejünket, ha újabb lángossütőkről, benzinkutasokról jön a hír. Beszélgetőpartnerem azonban nem mindennapi körülmények között választott új foglalkozást. Mészáros Szilvia, volt óvónő, estéit a leghíresebb bárók, szállodák színpadán tölti. A műfaja nehezen meghatározható. Erotikus tánc, szextánc, esetleg zenés sztriptíz. Hogy miféle gondolatok járhatnak a nézők fejében, nem tudhatjuk. De a tánc, a produkció valóban lenyűgöző.

– Szemet gyönyörködtető, szívet megdobogtató műsorának esetenként volt óvodásainak apukái is részesei lehetnek. Hogyan kerül egy óvónő a világot jelentő deszkára?

– Mint minden tinilány, én is szerettem táncolni, de soha nem gondoltam arra, hogy ebből fogok megélni. Mindig is szerettem a gyerekeket, s szüleim egyetértésével iratkoztam be a tiszaföldvári szakközépiskolába. Így lettem óvónő, s kaptam a jó bizonyítványom eredményeképpen is állást Szolnokon. Mint pályakezdő először délutánosként, majd egy év múlva már délelőtt is dolgoztam. Saját csoportom volt, önállóan dolgozhattam. Szép sikereket értem el, ünnepi műsorokat állíthattam össze, speciális foglalkozásokat bonyolítottam le. Szerettem ezt a pályát. Jelentkeztem a sarvasi óvónőképzőbe és levelezőn meg is szereztem a diplomámat. Így elértem lassan a 2500 forintos fizetést is. Táncolni csak barátommal, akivel most is együtt élek, mentem el.

– Ha szerette ezt a foglalkozást, miért ment mégis el? Mi volt az a fordulat, amely gyökeresen megváltoztatta az életét?

– Akkoriban zajlott a szépségverseny, melyen indultam én is. A háromezer jelentkező közül a 13. lettem. Igaz, nem jutottam be a döntőbe, de vigaszdíjként felajánlották, végezzem el Budapesten a fotómodell, manöken, revütánc és jazzbalett szakot Felvételi nélkül, bejáróként. Ez persze nem volt könnyű. Délelőtt dolgoztam, délutánonként utazás és mindezek mellett élni is kellett valamiből. Gyakran vállaltam a televíziónál statisztaszerepet, de többször kaptam főszerepet egy-egy reklámfilmben. Legkedvesebb számomra a „durica” volt, ahol én voltam „Donna Róza”, akinek kedvence ez a tézstaféleség. Híre természetesen elterjedt, s egyre gyakrabban jöttek apukák az óvoda gyerekekért. Sikerem volt, jólesett. Az oklevél megszerzése után felkértek, legyen a BNV-n a „durica” háziasszonya. Nem tagadom, kezdett megtetszeni ez a világ. És hogy ez lehetővé vált, abban nagyon sokat köszönhetek a

főnökömnek, Klárikának, aki nagyon megértő volt. Sokat segített, máig is köszönettel tartozom érte.

– Egy reklám, egy háziasszonykodás még nem pályaelhagyás. Volt-e még más?

– A manöken- és fotomodell-iskolát valójában nem tudtam hasznosítani. Ahhoz ott kellene élni egy telefonos lakásban, és azonnal menni, ha hívnak. A tánc viszont hasznosabbnak bizonyult. A vizsgaelőadáson megkeresett egy menedzser és szerződést ajánlott a legnevesebb helyekre, revütánckarba. Vagy Szolnokon a Pelikán Hotelben, de ott szólótánc és félsztriptíz. Barátommal egy hétig töprengtünk, mitévők legyünk, míg végül döntöttem. Aláírtam egyhavi szerződést és kipróbáltam. Óvónóként ekkor már 2600 volt az alapom, itt viszont 16.000 forintot kínáltak. Elvállaltam, s a siker, valamint a sebesen terjedő hír újabb válaszút elé állított. Az akkori illetékes elvtársak nehezményezték a két munka együttművelését, úgyhogy fájó szívvel bár, de a tánc mellett döntöttem. Azóta sok helyen felléptem, bejártam az országot, de ma is nehéz szívvel megyek el az óvoda előtt. Ez van.

– Ennek ellenére azért nem könnyű ezt elfogadni. Abban a környezetben fellépni így, ahol mindenki ismeri, levetkőzni a barátai előtt, akik haveri körben csak felöltözve látják. Miként lehetett ezt helyre tenni?

– Rettenetesen gátlásos voltam, azt hittem soha nem fog sikerülni. Anyukám azonban megértő volt, támogatott, s barátom is azt mondta, ezért tanultál, gyakoroltál, nem szabad meghátrálnod. Ez egy műfaj. Igen sajátos műfaj, de aki örömmel és felkészülten csinálja, az művészi fokon művelheti. Sokat készülök minden egyes új számra, videofelvételekből szedem az ötleteimet, a családban együtt varrjuk a fellépőruhát, állítjuk össze a koreográfiát. Az „ember” mindig velem van, megbírálni, ha hibát vétettem, dicsérni, ha jól dolgoztam. Biztonságot ad, ha ott van. Sokan persze nem így viszonyulnak hozzám, az egész műfajt félreértve ajánlatokat tesznek, s megsértődnek, ha nem járnak sikerrel. Ezt tudomásul kell venni, csak éppen nem szabad belemenni. Ha egyszer meginog az ember, nincs visszaút. Mi szeretjük egymást, miért viselkednék másként. Barátaim is így ismernek, elfogadják a munkámat. Tudják, mára már a tánc a mindenem, nem is tudnék máshogyan élni.

– Ez a sajátos tevékenység éppen a különlegessége miatt egyfajta felelősséggel jár. Nem zavarja, hogy így vagy úgy, de beleavatkozik az emberek életébe, ezzel a szívetdobogató, vérnyomásnövelő tánccal?

– Szeretem a sikert, a tapsot. A közönség pedig igen hálás. Előfordult már, hogy egy fellépésre a rossz idő miatt csak késve tudtunk elmenni. A művelődési házban összezsúfolódott közönség pedig megvárt. Hajnali kettőig üldögéltek, s a vastapsuk kárpótolt az úti fáradalmakért. A felelősség kérdése pedig kettős dolog. Lehet, hogy épp ettől jön rendbe egy házasság. A fellépést végig gyönyörködő férj megállapítja, hogy otthon mégiscsak jobb. Ugyanakkor néha elkapok egy-egy pillantást az ott ülő feleségektől, akik felméri, mit kellene tenniük. Ellesnek néhány mozdulatot, sminket, kosztümöt. Többször visszahallottam már ilyet. Nem hiszem, hogy lenne ellenséges, elítélő hang.

– Úgy tűnik végleg szakított a pedagógiával. Nem fáj a szíve egy kicsit?

– A tánc, bármilyen szép, egy idő múlva már meggondolandó. Nem akarom megvárni, míg kamasz rajongóim „Csókolom!” köszönéssel kérnek autogramot. Hozzáértők szerint jó

énekhangom van, szeretném továbbképezni. Már készült kazettafelvételem is, úgy tűnik, ebbe az irányba is léphetek. És szeretnék valamilyen úton visszatérni az eredeti hivatásomhoz, a pedagógiához. Bár nem minden szülő ítél meg egyformán, azt remélem, senki nem vonja kétségbe, hogy táncolni tudok. Tervem egy középiskolás lányok részére indítandó táncművészeti tanfolyam, akár jazzbalett, akár más stílusú mozgás. A pályámon nagyon sok fellépővel találkoztam, köztük sok olyannal, akiket csak a pénz izgatott. Botlással, esetlenül mozogtak és egyéb eszközökkel keresték a pályán maradás lehetőségét. Ennek semmi értelme. A tánc művészet, s ha én ezt szeretem, miért ne adhatnám tovább a tudásomat. Ha csak a szép mozgásra, a kecsességre, az egészséges testkultúrára sikerül megtanítanom a fiatal lányokat, már megérte.

Csillei Béla

A kövekben van az erőnk

Mohos Sándor: Természetjáró Fiatalok Szövetsége (TFSZ) olvasom az előttem lévő ismertetőben, de hiába. keresem benne a szövetség történetét, múltját.

„Barátság-kaland-felfedezés”

Németh Imre: Múltunk hároméves. Születésünk egy ifjúsági természetbarát találkozóhoz kapcsolódik. Itt merült fel az a gondolat, hogy mivel széthullt az a – KISZ és Úttörőszövetség által biztosított – rendszer, amely az ifjúsági és a gyermek turizmushátterét adta, ezért létre kellene hozni egy olyan szervezetet, amely az iskolákban a szép hagyományokkal rendelkező természetjáró gyakorlatot segítené. És lehetőséget kellene adni azoknak a fiataloknak és ügyünk iránt elkötelezett tanáraiknak, akik a mi hármas jelszavunkat – „barátság, kaland, felfedezés” – szeretik, magukénak vallják. Úgy gondoltuk, hogy az a szellemi, fizikai és erkölcsi nevelő hatás, ami ezzel jár, nem terjedt el egy Európához fölzárkózni kívánó országban.

Mohos Sándor:
Hogyan épül föl e szövetség?

Németh Imre:
Előljáróban annyit, mi vagyunk ma Magyarországon a legtöbb igazolt fiatal taggal működő ifjúsági szervezet. Innen származik erőnk, mert valljuk: erőnk a tagság, a kövek erejében van. Ugyanakkor a munkatársak közül egyedül én vagyok félállású, a többiek társadalmi munkában dolgoznak. Így az elnök, az ügyvezető, az elnökségünk, amiben diák elnök is van. Emellett 15 megyében van szervezetünk, és háromban megyei szövetségünk, hiszen a központból 200 szervezetet nem lehet organizálni – levél útján.

Mohos Sándor:
Kik a leginkább „megcélzottak”?

Németh Imre: '
Elsősorban az alsó- és a középfokú oktatásban részesülő fiatalokkal foglalkozunk, de szeretnénk a felsőoktatás hallgatóit is bekapcsolni, ami sajnos nem könnyű. Az előbbi iskolákban azért könnyebb, mert ezekben a szakmailag képzett nevelői gárda adott, s itt a legerősebb az igény és a fogékonyság is a természet szeretetére, védelmére, az aktív

testkultúrára. A tömeget az általános iskolások adják, egyetemistákkal még, csak szövénycapcsolataink vannak, de számolunk azzal a 2-300 fős pedagógus tagsággal, akik korhatár nélkül részt vesznek mozgalmunkban.

Mohos Sándor:

A KISZ és az Úttörőszövetség megszűnte, illetve háttérbe kerülése után van-e olyan szervezet, amelyik támogatására számíthatunk?

Németh Imre:

Ez lényeges kérdés. Szeretnénk politikamentesek maradni. Természetesen ez nem jelent valamiféle olyan apolitikusságot, amely minden értéket elutasít. Vannak vállalt értékeink. Amíg nem a politikáról, a hatalomról van szó, addig szövetségesei vagyunk a cserkész mozgalomnak is, hiszen értékrendszerünk sokban közös. Hasonló a helyzet az úttörővel, amiben szép számmal dolgoznak fölkészült kollégáink. Mi úgy gondoljuk, hogy vállalt értékeinkén bárkivel együttműködünk – természetesen a politikát kizárva.

Van miért harcolnunk?

Mohos Sándor:

Említette, vannak vállalt, értékeik. Melyek ezek?

Németh Imre:

Ez a természetbarát mozgalom egyaránt épült Európában a polgárság és a munkásság értékrendjére. Az előbbi kialakulása, megerősödése után kezdett saját öröme, kulturális igényessége következtében természetet járni, ez utóbbi illegalitása háttereként karolta föl ezt a mozgalmat: Mi ezekből a természethez kapcsolódó értékeket szeretnénk átmenteni. Ez a történelmi háttér.

Hogy napjainkban mit jelent ez, ezt nehéz megfogalmaznunk. Most inkább ellenzékinek tetszünk, mert a törvénnyel többségében nem érvényesül az ifjúság érdeke. S ha, nem készül új ifjúsági törvény, akkor minden idevonatkozó törvényben érvényesüljön a fiatalság pozitív diszkriminációja. Sajnos mi ezt nagyon kevés helyen találjuk. Tavaly például a TFSZ az államtól nem kapott pénzt, jöllehet három „ránk szabott” kiírást is, megpályáztunk – eredménytelenül. Van miért harcolnunk.

Mohos Sándor:

Tehát van kinek az érdekeiért harcolni. De vajon ez a harc eredményes-e?

Németh Imre:

Az már eredmény, hogy a Természetbarát Szövetség tudomásul vette: erősítésükért vagyunk, s nem akarjuk a fiatalokat kiragadni, kizárni a nagy mozgalmából, csak jobban szeretnénk velük szakmailag, érzelmileg foglalkozni. A másik szint a kormányzati, amelytől a támogatásokat várnánk a megfelelő szintű és hatékony munkánkén. Itt résztvevői vagyunk rendszeresen a Minisztertanács Ifjúságpolitikai Titkársága fórumainak, másrészt hatékonyan együttműködünk a MISZOT-tal, amin belül próbálunk lobbyzni fiatalságunk és szövetségünk érdekeiért.

Mohos Sándor:

Mennyi lenne az ideális és a minimális anyagi támogatás, ami a működéshez szükséges?

Németh Imre:

Tavaly a minimális költségvetési igényünk 1,2 millió Ft volt, ez több mint 20 ezer tagra. Mivel ezt nem kaptuk meg, ezért csak a Természetbarát Szövetség minimális támogatása tette lehetővé létünket.

Rangon alul az oktatásban

Mohos Sándor:

Milyen színvonalú az iskolai természetjárás?

Németh Imre:

Ez ott kezdődik, hogy a természetjárást a felsőoktatásban nem kezelik rangjához méltóan. Az USA-ban például fakultációs tárgy az egyetemeken a természet járás, a turisztika, sőt annak szakága, a hegymászás. Nálunk mindez hiányzik. Sőt az OTSH-ban sincs meg a megfelelő rangja. Sokan szeretnék versenysportá alakítani, ami viszont – véleményünk szerint – elvenné a túrázás szépségének örömét. Mi nem szeretnénk a természet járást egysíkúan „versenyíteni”.

Az iskolákban elsősorban az intézményvezetőtől függ a léte. Ha az igazgatónak nincs ehhez attitűdje, akkor számára ez a mozgalom nem létezik, tehát sem anyagilag, sem erkölcsileg nem támogatja.

Mohos Sándor:

Ha én ma középiskolai tanuló lennék, akkor hogyan élhetnék a szövetség kínálta lehetőségekkel?

Németh Imre:

A szövetség alulról építkezik, ezért azokat a lelkes és több iskolában megtalálható tanár kollégákat javaslom megkeresni, akik belső indíttatásuknál fogva önzetlen lelkesedéssel segítik munkánkat. Ha ez a lehetőség nincs meg az intézményben, akkor célszerű megkeresni e területi természetbarát egyesületet, bizottságot vagy szövetséget. E szinteken már konkrét programokhoz lehet csatlakozni. A fentiek hiányában szívesen várjuk érdeklődő leveleiket címünkre:

TFSZ Budapest VII. Bajcsy-Zsilinszky út 31. II/3.

Telefon: 132-7177, 111-2467

Szándékunk, hogy az ÚJ Katedra következő számában közreadjuk a gyermek-, és ifjúsági találkozónk kiírását.

Szép erdőt, mezőt!

BESZÉDKÉSZSÉGET FEJLESZTŐ TRÉNING AZ ISKOLÁBAN

Az önálló kezdeményezés tantárgyi, tanórai keretek között, időhiány miatt elsősorban az ismeretek alkalmazása, gyakorlása közben jöhet számításba. A szükséges időtöbblet az ismétlő, rendszerező, gyakorló órák összevonásával, óracserével biztosítható. Közös megegyezéssel az iskola egészére kiterjedő foglalkozás is szervezhető a téli és tavaszi

szünetet megelőző néhány napon, illetve a tanév utolsó hetében. (Lásd Új Pedagógiai Szemle 1991. 7-8. sz., 172. old. Komplex témahét a tanév végén.)

Az ismeretanyag alkotó módon, önálló kezdeményezéssel történő elsajátítására való törekvés, a szétaprózott tantárgyak helyett egységesebb, integrált, komplex tananyag tanításának igénye volt érzékelhető a III. Pécsi Pedagógiai Nyári Egyetem (1991. augusztus 16-23.) foglalkozásain. A kiscsoportos műhelymunkák (Waldorf, Montessori, Freinet), a szabadabb, kötetlenebb időkeret, a délelőtti megkezdett munka délutáni folytatása, a bemutatott alkotások, színes előadások tették emlékezetessé a foglalkozásokat. A szaktárgyi tudás mellett a pedagógus mindenfajta egyéb képességét is kamatoztatja (fényképezés, festés, verselés, dramatizálás, kertészkedés, agyagozás, virágkötészet, könyvkötészet stb.). Az egész napos foglalkozás, a sokirányú és változatos munkalehetőség kizárja az unatkozást, nincsenek „lyukas órák”. Ismeretlen a kizárólag látogatást, hospitálást végző tanár, igazgató, felügyelő; a munkavégzés „láza” őket is elragadja.

A komplex tananyagnak megfelelően a munkaterv a tanév elején „szellősen”, csak a megtanítandó legfontosabb fogalmak feltűntetésével készülnek, és csak menet közben épülnek be az apróbb részletek, elvégzett feladatok teljesítése. A tanulók tanév elején „tisztalappal” indulnak, munkafüzetük évközben telnek meg tartalommal.

A kiscsoportok szerveződése a téma megjelölésével kezdődik. Az asztalok, székek a falak mellé tolva, az egész csoport nagy kört alkotva ül. A kör közepére helyezett üres papírlapra (csomagolópapír) kerülnek a témával kapcsolatos ötletek, fogalmak, rajzok, képek. Az azonos ötletet (képet) választó tanulók egy (vagy több) csoporttá állnak össze. A kiscsoportok maradhatnak továbbra, is a teremben, de dolgozhatnak a folyosón, szertárban, tanműhelyben, rajzteremben, udvaron, iskolakertben, parkban. Felkereshetik a közeli erdőt, ligetet, áruházat, piacot, virágárust, üzemet, könyvtárat, múzeumot is. Munkájuk közben, bármikor kikérhetik az iskola bármelyik dolgozójának tanácsát, véleményét, javaslatát, értékelését. A pedagógus is mindig együtt kutat, búvárkodik; dolgozik a gyermekekkel. Előre közösen meghatározott időközökben kisebb megbeszélésre összejönnek a csoportok. Egy-egy téma feldolgozására, több nap is fordítható.

A kiscsoportok bemutatkozása teremrendezéssel kezdődik. A falak mellett az asztalokra kerülnek a gyűjtemények, munkadarabok, modellek, gyurmából készített szobrocskák, a falakon körben grafikonok, táblázatok, dokumentumok, térképvázlatok, festmények, képek, textilmunkák. A székeken ülő „nézőközönség” soraiban tanárok, gyermekek mellett meghívott szülők is találhatóak. Bemutatkozás közben minden kiscsoport röviden ismerteti a végzett munkát, bemutatja alkotásait, elszavalja, előadja az általa írt történetet. A „Rózsát” választó csoport tagjai a következő történetet adták elő:

Felkel a nap langyos melegen,
sugara megcsillan az illanó
halvány harmatcseppeken.
Szépség, szeretet, fájdalom
illata felcsap a lombokon
szirmok méhéből, s száll tovább
a rózsakert fölött a meleg
zöld nektárillatú légben.
Méhek zümmögnek, pillangók röpdösnek

az üdén pompázó levél erezetén.

Szereplők: Bemondó, Nap, Rózsa, méhek, pillangók.

A lebontott „díszletek” értékesebb tartozékai növelik a szertár állományát, de el is ajándékozhatók szülőknek, rokonoknak, ismerősöknek, a társiskola tanulóinak. A szárított virágokból díszcsokrok készíthetők. A legötletesebb rajzok, írások kinyomtatva bekerülhetnek az iskolaújságba, a munkafüzetekbe. Iskolai nyomda hiányában a település helyi sajtója is felkérhető gyermekírások közlésére.

Bánhegyi Zoltán (Szigliget): ESTE...

A jegenyék esti dalt daloltak
az elfáradt pihenő haboknak,
míg én dalos szívvel jártam a hegy alatt...
A nádasokban méla csend volt
s a bíborba öltözött vén hold
ezüstös sugara a habokra tapadt...
Nem zavarta semmi a nagy csendet
csak valahol kis csalogány zengett
szerető párjának édes melodiát...
A lelkem dalolva szállt messze
örök alkotóját keresve,
hogy zenghessen néki dicsőítő imát...

Tapolczai Lapok, 1935. július 20. 29. szám 5. p.

Antal Imre (Badacsonytördemic):

VEDD A TERMÉSZETET

A kismadár repül,
füttyülve száll.
Mily jó a fülnek
e dallamos csacsogás.
A szélzugás,
levélsusogás,
virágszirmok illata,
tenger zugása,
erdők vadja,
vizek világa;
Ember! Hozzád kiált:
Védd a természetet!
Mert bölcsöd az,
házad, hazád.

Pajtás, 1979. május 24. 21. szám. 31. p.

Kedves olvasóink!

Fájdalommal tudatjuk, hogy az Új Katedrát a megszűnés fenyegeti. Mint tudják, szerkesztőségünk és szerzőink honorárium nélkül dolgoznak, immár két éve. Mindig akadt valahonnan valami pénz, pályázatok, kérelmek, támogatások. Ezek azonban olyan kicsiny összegek voltak, hogy éppen a nyomdát és a tipográfiát ki tudtuk fizetni. Sajnos nincs elég megrendelőnk, így a lap nem képes eltartani önmagát. Szponzorokat hiába keresünk.

Az állásunkat nem fenyegeti veszély, hiszen mindannyian teljes óraszámban tanítunk, az Új Katedrát jószándékból és tenniakarásból hoztuk életre és működtetjük. Teljesen megszűnni nem szeretnénk, de előfordulhat (lehet, hogy váratlanul), hogy időlegesen szüneteltetjük a lapot. Elhihetik, nem szívesen tesszük, a szívünkhöz nőtt. Ha még áprilisban és májusban is eljut Önökhöz valami csoda folytán, gondoljanak Ránk szeretettel.

És ha lesz később valami pénzünk, boldogan kezdjük újra!

Üdvözlettel:
a szerkesztőség